LATVIJA
Latvian Newspaper

Published twice weekly. Authorized by EUCOM HQ. Civil Affairs Division, 14-th July, 1947, AG 383, 7 GEC-AGO. Editor: Kārlis Rabācs. Printer: „Schwäbisches Volksblatt". Günzburg/Donau Bürgermeister — Landmannplatz 7. Population to be served: 20.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 12 (117)
Piektdien, 1948. g. 13. febr.

Iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Šmits. Adrese: Günzburg/Donau, „Latvija". — Tālruņi: apg. 84, red. 50, spiest. 92.

ASV balss attēlo notikumus Baltijas valstīs 1939.—1940. gadā

Padomju atbilde slepenajiem kaŗa laika dokumentiem

Arī Francijai ir slepeni protokoli

Amerikāņu radiofoni raidījumā „ASV balss", turpinot komentēt nesen publicētos Ribentropa slepeno sarunu protokolus, trešdien sāka attēlot notikumu norisi Austrumeiropā, kas sekoja protokolos minētām sarunām par Eiropas dalīšanu. Komentātors apskatīja notikumus Austrumeiropā no 1939. g. līdz 1940. g. vasarai. Pieminēja Igaunijas, Latvijas un Lietuvas neuzbrukšanas līgumus ar Padomju Savienību, to saturu un veidu, kā visās trīs valstīs iekārtoja padomju atbalsta punktus. Tāpat komentātors pieminēja padomju kaŗaspēka iesoļošanu Igaunijā, Latvijā un Lietuvā 1940. g. vasarā.

Raidījumā apskatīja arī padomju kaŗaspēka iesoļošanu Austrumpolijā un Somijā. Atsevišķi pieminēja kādu Staļina vēstuli vācu vēstniekam Maskavā Šulenburgam un Šulenburga telegrammu Ribentropam, ka padomju prasības kļuvušas lielākas — pieprasot arī Lietuvu un Besarabiju. Raidījuma noslēgumā amerikāņu komentātors izteicās, ka kopš tā laika padomju prasības arvien turpinājušās pieaugt un tās ekspansija neesot mitējusies visus šos 9 gadus.

Maskava reaģējusi uz ASV publicētajiem slepenajiem protokoliem ļoti asā veidā. Ārzemju žurnālistiem Maskavā paskaidrots, ka publicētie dokumenti esot viltojums. Tos esot sacerējuši nacistu ierēdņi un tie pilnīgi sagrozot faktus. Par publicēšanu esot vienojušās ASV, Anglijas un Francijas valdības, kas visas kopā arī esot atbildīgas par padomju apmelošanu. Tagad Padomju Savienībai esot tiesības publicēt arī tos dokumentus, kas viņas rīcībā. Padomju Savienības ārlietu ministrija jau 1945. g. rudenī esot aicinājusi anglus kopīgi pārbaudīt šos dokumentus, bet angli esot no tā atteikušies. Anglijas ārlietu ministrija uz to atbildējusi, ka tai par šādu padomju uzaicinājumu nekas neesot zināms.

Oficiālā padomju ziņojumā trīs Padomju Savienības kaŗa laika sabiedrotie apvainoti par to, ka Lielbritanija, Francija un ASV atļāvušas Hitleram izraisīt otru pasaules karu. Šis apvainojums, pēc AP ziņām, ir padomju informācijas biroja atbilde ASV ārlietu ministrijas nesen publicētajiem slepenajiem protokoliem par Ribentropa sarunām ar padomju valstsvīriem. Krievi nosaukuši šo publikāciju par „vēstures viltošanu".

Padomju ziņojumā teikts, ka krievu rokās esot svarīgi nacistu dokumenti, kas iegūti Vācijas iekaŗošanas laikā. So dokumentu publicēšana pierādīšot, kā īstenībā sagatavota un izveidota Hitlera agresija un otrs pasaules karš. Krievu ziņojumā tie neesot publicējuši nacistu protokolu no tā laika, kad notika Minchenes konference. Tālāk padomju informācijas biroja ziņojums gaŗi un plaši izklāsta „dolāru lietu, kas audzēja Vācijas rūpniecību", utt.

Francijas ārlietu ministrs Bido paskaidrojis, ka Francijas valdībai par ASV nodomu publicēt slepenos dokumentus iepriekš neesot bijis zināms nekas. Arī Francijas rīcībā tomēr esot daļa slepenu nacistu dokumentu, ko ieguvis franču kaŗaspēks Austrijā. BBC, NYHT

Komūnisti ielauzušies Mukdenas priekšpilsētās

Militārais stāvoklis Mandžūrijas galvaspilsētā Mukdenā kļuvis ļoti kritisks. Komūnistu kaŗaspēks, kas pilnīgi aplencis pilsētu, ielauzies jau vairākās priekšpilsētās. Nacionālā valdība sūta Mukdenai palīgspēkus ar lidmašīnām.

Ķīnas komūnistu ģenerālštābs apgalvo, ka pārvalda jau pusi no Ķīnas. Arī kādā TASS ziņojumā teikts, ka komūnisti „atbrīvojuši" pusi no visas milzu valsts territorijas.

Plašāku apskatu par cīņu norisi un spēku samēriem Ķīnā skat. rakstā 6. lpp.

Maršals Sokolovskis atkal uzbrūk

Sagaida jaunu saimniecības politiku Vācijas krievu joslā

KRIEVI AIZTURĒJUŠI ANGĻU UN AMERIKĀŅU VILCIENUS

Padomju virspavēlnieks Vācijā maršals Sokolovskis sabiedroto kontrolpadomes sēdē Berlīnē trešdien atkal vērsās pret rietumvalstu Vācijas politiku un pret Frankfurtes lēmumiem, kas veicināšot Vācijas sadalīšanu un esot pretrunā ar Potsdamas konferences atzinumiem. Pret Frankfurtes lēmumiem trešdien asi nostājies arī Čechoslovakijas ārlietu ministrs Masariks, saskatot tajos rīcību, kas vēlāk varētu apdraudēt Vācijas kaimiņus. Naktī uz trešdienu pie padomju joslas noticis jau piektais gadījums, kur atkal aizturēts kāds angļu militārais vilciens. Bez tam trešdienas rītā pirmo reizi aizturēts arī kāds amerikāņu ātrvilciens.

Hanoveras-Berlīnes angļu militāro vilcienu, kam bija piekabināts vagons ar vācu pasažieriem, pie padomju joslas robežas trešdienas naktī aizturēja krievu militārās iestādes, liedzot vāciešiem padomju joslas caurbraukšanu. Aizplombēto vagonu pēc tam kāda angļu virsnieka pavadībā nosūtīja atpakaļ uz Hanoveru. Trešdienas rītā Marienbronnā krievi pirmo reizi aizturēja arī amerikāņu joslas Frankfurtes-Berlīnes ātrvilcienu. Pagāja 35 minūtes, līdz krievu ierēdņi pārbaudīja piecu līdzbraucošo vāciešu tiesības šķērsot krievu joslu.

Sabiedroto kontrolpadomes sēdē trešdien maršals Sokolovskis nolasīja iepriekš sagatavotu pārmetumu runu, kurā asi kritizēja Frankfurtes konferences lēmumus par apvienotās angļu-amerikāņu joslas jauno pārvaldes sistēmu. Šie lēmumi radīšot „Ersatz" valsti, ko iekļautu rietumu blokā, tā galīgi sadalot Vāciju. Tam varētu būt smagas sekas.

Angļu militārgubernātors ģenerālis Robertsons izteicās, ka Sokolovska sacerējums laikam būšot bijis domāts plašākām klausītāju aprindām, jo tajā minētie pārmetumi rietumvalstīm jau daudzkārt pārrunāti un atspēkoti četru valstu apspriedēs. Anglija arvien esot bijusi par vienotu Vāciju, un arī Frankfurtes lēmumi nekādā ziņā neesot pret to. Angļu militārā valdība tomēr nevarot savā okupācijas joslā atbalstīt prasību pēc tā sauktā „tautas kongresa", kas vēlas uzspiest vienas partijas vadību. Tomēr šī kongresa pieprasītājiem angļu joslā esot daudz labāks stāvoklis nekā tā piekritējiem pašā padomju joslā. Viņš, Robertsons, esot ar mieru pārrunāt Sokolovska ierosinājumu jautājumā par vācu kaŗa potenciāla likvidēšanu, bet iepriekš gan Sokolovskim vajadzētu grozīt savu iesnieguma nediplomātisko izteiksmes veidu un valodu.

Pēc kontrolpadomes sēdes privātā apspriedē sastapās visi četri militārgubernātori līdz ar saviem finanču lietpratējiem. Pēc BBC ziņām, esot pārrunāta valūtas reforma, nepanākot nekādu vienošanos. BBC komentātors vakar izteicās, ka Padomju Savienība, liekas, gatavojoties grozīt saimniecisko programmu savā joslā, jo redzot, ka ar politikas taisīšanu un policejiskām metodēm vien nespēj stāties pretim rietumvalstu centieniem Vācijas saimniecības atveseļošanā. Šai sakarībā raksturīga Šveices radioziņa, ka maršals Sokolovskis, pieņemot padomju joslas liberāldemokratu partijas (LDP) priekšsēdi Dr. Kilcu, izteicies, ka Padomju Savienībai neesot nodoma dibināt kādu Austrumvācijas valsti, bet gan censties pēc vienotas Vācijas. Padomju vara pakāpeniski jau tagad pārslēdzot vācu rūpniecību savā joslā, uz miera laika vajadzībām un nodošot to pakāpeniski vācu pārvaldei.

Arī „Daily Mail" uzskata par iespējamu, ka krievi, savā joslā mēģinās radīt jaunu saimniecības pārvaldes sistēmu, kas būtu domāta kā pretspars apvienotās joslas saimniecības politikai. Šādas prasības nesen izteicis padomju joslas „Brīvo vācu arodbiedrību savienības" vadītājs Jendreckis kādā runā Leipcigā. Līdzīgi uzskati pēdējā laikā bijuši vērojami padomju licencētajā vācu presē.

Pret Frankfurtes lēmumiem trešdien Čechoslovakijas parlamentā asi nostājās ārlietu ministrs Masariks, norādīdams, ka šo lēmumu sekas varot būt tiešs apdraudējums Vācijas kaimiņzemēm. Frankfurtes lēmumu rezultātā Vācija varot pārmērīgi kāpināt savu produkciju un tirdzniecību. 1936. g. līmenis Vācijas rūpniecībai esot daudz par augstu.

Francija saņēmusi Anglijas un ASV kopīgi ieteikto darba kārtības projektu trīsvalstu konferencei Londonā, kas notiks 19. februārī un pārrunās Vācijas problēmas. Projekts paredz pārrunāt rietumu joslu apvienošanu, Beneluksa valstu piedalīšanos Vācijas jautājuma apspriedēs un viņu prasības, Vācijas iespējamo stāvokli Maršala plānā, Rūras un tā produkcijas nākotni, drošības soļus pret Vācijas agresiju nākotnē, reparācijas un okupācijas joslu robežas nākotnē. 20. februārī Londonā notiks arī četru ārlietu ministru vietnieku apspriedes par Austriju. BBC, NYHT, DM

Palestīnas dalīšanai vajadzīga vara ASV savu kaŗaspēku nedos

ŽIDI NETIEK KLĀT RAUDU MŪRIM

UN Palestīnas komisija slēgtā sēdē vienprātīgi nolēmusi, ka Palestīnas dalīšana bez varas līdzekļiem resp. bez starptautiska kaŗaspēka palīdzības nebūs iespējama un iesniegusi attiecīgu pieprasījumu Drošības padomei, kam vienīgai tiesības lemt par starptautiska kaŗaspēka pielietošanu. Paredz tomēr, ka Drošības padomei būs ļoti grūti šo jautājumu atrisināt. ASV ārlietu ministrs Maršals preses konferencē paskaidrojis, ka ASV nedomājot grozīt savu reiz pasludināto nostāju Palestīnas dalīšanas jautājumā, bet amerikāņi nesūtīšot turp savu kaŗaspēku un neatbalstīšot arī citu valstu kaŗaspēka sūtīšanu uz Palestīnu. Arabi no jauna paziņojuši UN, ka pretosies jebkādam svešam kaŗaspēkam Palestīnas territorijā.

„Daily Mail" korespondents Vašingtonā ziņo, ka pagājušā nedēļā ASV prezidentu apmeklējuši amerikāņu augstākie armijas vadītāji un pieprasījuši, lai ASV groza savu politiku Palestīnas jautājumā, atsaucot piekrišanu tās dalīšanai. Generāļi pēc šī korespondenta ziņām apgalvojuši, ka ASV nekādā gadījumā nedrīkstētu kopīgi ar Padomju Savienību piedalīties Palestīnas dalīšanā. Prezidents Trumens arī esot uzdevis jaunajai valsts drošības padomei izstrādāt plānus, kā nodrošināt naftas piegādi no Vidējiem austrumiem uz ASV un Rietumeiropu, ja sāktos kaŗa darbība. Ārlietu ministra Maršala paziņojums preses konferencē acīm redzot saistās ar šīm apspriedēm.

Militārie speciālisti norādījuši, ka kaŗš Palestīnā visnopietnāk apdraudētu Maršala plāna reālizēšanu, un visa palīdzības programma Eiropai tad būtu jāpārstrādā. Neraugoties uz to, Vašingtonas diplomāti, pēc „Daily Mail" ziņām, uzskatot asinspirti Palestīnā par nenovēršamu. Jaunākās slepenā dienesta ziņas liecinot, ka tā acīm redzot sākšoties pēc angļu kaŗaspēka atsaukšanas 15. maijā. Paredz ka tad cilvēku upuŗu skaits pieaugšot uz 1000 dienā.

Sadursmes Palestīnā no jauna pieņemas asumā un pagājušā otrdiena, pēc BBC ziņām, bijusi visasiņainākā kopš UN lēmuma par dalīšanu. Jeruzalemes ielās kaujas turpinājušās bez pārtraukuma 6 stundas, krituši vairāk nekā 40 cilvēku. Ārvalstu konsulāti pieprasījuši aizsardzību.

AP korespondents ziņo, ka „arabi tagad pārdod pistoļu makstis Golgatas ceļa malās un granātas Dāvida ielā". Šos un citus kaŗa piederumus atklāti pārdodot svētajā pilsētā uz visiem stūŗiem. Tā, piemēram, Dāvida ceļā sakrustotām kājām sēžot arabu ielas tirgotājs, kam vienā pusē sakrauti apelsīni un kāpostu galviņas, priekšā cigaretes, bet otrā pusē rokas granātas, patronas un automatisku pistoļu magazīnas. Pircēji pārbaudot šīs mantas tikpat rūpīgi, kā namamātes aptausta kāpostu galvas. Rokas granāta maksājot 15 piastru (apm. 0,5 dolaru), bet to krājumi diezgan ierobežoti. Visādu kalibru patronu cenas pēdējā laikā stipri noslīdējušas un tās maksā tikai dažus centus gabalā. Drusku tālāk ap stūri Golgatas ceļā ādinieki uz ielas savu darbnīcu priekšā piedāvā un pielāgo pistoļu makstis. Vispār, tagad reti gadoties sastapt vīrieti, kas nebūtu apbruņots vismaz ar pistoli. Lielai daļai esot mašīnpistoles vai šautenes, un katram aiz jostas duncis. Vēl priekš mēneša par atklātu ieroču nēsāšanu Jeruzalemē draudēja cietuma sods, bet tagad policija vienkārši piemiedzot acis.

Palestīnas arabi draud cīnīties
Newsweek

Korespondents savā ziņojumā vēl piebilst, ka arabi kopš UN lēmuma par Palestīnas dalīšanu ieņēmuši žīdu raudu mūŗa rajonu un kopš tā laika neviens žīds neesot ticis klāt šai savas tautas vissvētākajai vietai. NYHT, DM

Darba spēka pieprasījumi Eiropā mazinājušies

Eiropā patlaban ir apmēram 2 miljoni bez darba esošo, un iespējas iesaistīt viņus atpakaļ darbā atkarājas no Eiropas vispārējās saimnieciskās atveseļošanās, — konstatējusi Maršala plāna darba spēka konference Romā, kurā piedalījās 15 Eiropas valstis un ASV. Konferences izdotais komunikē min, ka darba roku pieprasījumi no valstīm, kur darba spēka trūkst, kopš 1947. g. jūnija samazinājušies no 700.000 līdz 380.000. Tai pašā laikā par pusmiljonu samazinājies arī pieejamo strādnieku skaits, kas toreiz bija 2,5 miljoni. No tagadējiem 2 miljoniem bezdarbnieku 1,7 miljoni ir Italijā. Pārējie pa lielākai daļai ir bēgļi Vācijā un Austrijā.

Konference atzinusi, ka nesamērība starp spēka piedāvājumu un pieprasījumu Eiropā joprojām ir bīstami liela. Pieprasījumi darba spēka deficīta zemēs, galvenokārt Anglijā un Francijā, samazinājušies uz ieceļojušo strādnieku rēķina, bez tam kopš Parīzes konferences šais valstīs stingrāk organizēta darba laika un darba roku izmantošana un darbā iesaistīti arī pensionāri un sievietes. Daudzās Eiropas zemēs darba aktīvitāti kavē arī izejvielu un pārtikas trūkums. Bez tam grūtības sagādā dzīvokļu trūkums, īpašas grūtības rada arī tas apstāklis, ka pieprasa galvenokārt apmācītu darba spēku un speciālistus, kamēr bez darba esošie visvairāk ir neapmācīti strādnieki. Brīvā darba spēka uzskaitīšana, pēc Romas konferences atzinuma, nav iespējama tikai Eiropas valstu sadarbības ietvaros. Problēmas tālāk kārtošanai konference izraudzīja pastāvīgu komisiju.

„Daily Mail" ziņo, ka, pēc konferences aplēsuma, Anglijai šogad vajadzēs vēl 100.000—110.000 ārzemju strādnieku.

NYHT, DM

Salonikos sprāgst granātas, bet grieķu kaŗaspēks negrib pāriet ofensīvā

PARTIZĀNI PIEPRASA 300.000 DRACHMU PAR BRAUKŠANU AR AUTO

Grieķijā notiek sīvas kaujas ap Saloniķiem. Nemiernieki ieņēmuši vairākus centrus šīs lielās ostas tuvumā un nedēļas sākumā sākuši apšaudīt ar granātām pašus Saloniķus. Grieķijas valdība ziņo, ka nemiernieku uzbrukums Saloniķiem atsists, bet granātu nodarītie postījumi visai ievērojami. Līdz trešdienas vakaram, pēc valdības ziņām, Saloniku rajonā sagūstīti vairāk nekā 300 nemiernieku un krituši 58. UP ziņo, ka vislielākos zaudējumus partizāni cietuši atkāpdamies, jo viņi iedzīti kādā mīnu laukā.

BBC ziņo, ka visā Grieķijā tagad partizānu grupas ievērojami traucējot satiksmi, mīnējot ceļus un bojājot tiltus. UP ziņo, ka daudzās vietās nelielas partizānu grupas uzbrūk ceļiem tieši un vietām tos pilnīgi bloķējot. Partizānu posteņi apturot visus braucējus un no privātu auto braucējiem iekasējot 300.000 drachmu „nodokli" par ceļa lietošanu.

Grieķijas valdība nolēmusi palielināt tautas miliciju no 23.000 uz 50.000 vīru, bet „New York Herald Tribune" speciālkorespondents Homers Bigarts, kas tagad pastāvīgi pavada amerikāņu virsniekus pa pašiem kauju rajoniem Ziemeļgrieķijā, raksta, ka grieķu valdības kaŗaspēka trūkums neesot meklējams skaitliskā mazākumā. Viņš raksta, ka saujiņa amerikāņu virsnieku Ziemeļgrieķijā pie Albānijas robežas saņēmuši visgrūtāko uzdevumu, kādu vien kaŗa ministrija būtu varējusi dot. No viņiem sagaida, lai viņi pierunā grieķu kaŗaspēku sakustēties un uzbrukt Markosa spēkiem kalnos. Bet viņiem pateikts arī, ka šis uzdevums jāveic ar laipnību un pieklājīgi. Viņu uzdevumu grūtu padara tas apstāklis, ka grieķu armija ir brīva un neatkarīga un tās vadītāji negrib atteikties no reiz uzsāktās defensīvās taktikas. Vienīgais ierocis, ar ko amerikāņu virsnieki varot rīkoties, esot draudi, ka kongresam apnikšot gaidīt un grieķi vairs nesaņemšot amerikāņu atbalstu, ja tie nepalielinās nopietnu cīņas sparu.

(Beigas 5. lpp.)

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 12 (117) 1948. g. 13. februārī
Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

VIENĀDI LIKTEŅI

Vēsture ir barga māte un viņas spriedumi, lai arī tautas tos pieņem ne labprāt, nav ne pārsūdzami, ne atliekami. Diemžēl šie spriedumi nāk arvien vēlu, gan pa priekšu sūtīdami zīmes un brīdinājumu signālus.

Daudzkārt vēsture jau devusi skarbas brīdinājumu zīmes arī Baltijas tautām un nevar teikt, ka baltieši būtu bijuši pavisam akli pret tām, kā to mēdz sacīt par lielajām tautām. Tāpēc arī jau neatkarīgo Baltijas valstu laikā dzīva bija doma par ciešu jo ciešu visu triju tautu likteņu kopību, lai arī politiskā prakse šo domu neiedzīvināja tik konkrētos izpaudumos, kā to varēja vēlēties un kā vēlāko notikumu attīstība to prasījusi. Katrā ziņā zīmīgs ir fakts, ka 1940. gada jūnija ultimāti, kas vērsās pret Baltijas valstu neatkarību un to arī pārtrauca, savos apsūdzējumu izdomājumos jo izcilu vietu ierādīja tieši Baltijas valstu sadarbībai. Pat miermīlīgā sadarbība ultimātu iesniedzējiem bijusi kā dadzis acīs un tas ir labākais pierādījums, ka Baltijas un visām citām miermīlīgām tautām tā bijusi par svētību.

Ciešu Baltijas tautu likteņu kopību pierādīja arī vēlākie notikumi un nevienam nevar būt šaubu, ka arī mūsu nākotne atrodas šajā pašā zīmē. Mēs varam runāt atsevišķi par Lietuvu, Igauniju vai Latviju, bet, tā runādami, skaram visu Baltiju, un mēs varam runāt par lietuviešiem, igauņiem vai latviešiem, bet skaram visus baltiešus. Vienāds liktenis nolaidies pāri mūsu zemēm, vienāds tas ir baltiešu trimdiniekiem. Vienādas ir mūsu ciešanas un vienādi ir mūsu mērķi.

Jo spilgti to atceramies 16. februārī, kad pirms 30 gadiem tika pasludināta neatkarīgās Lietuvas valsts atjaunošana, tās valsts atjaunošana, kuras robežas kādreiz sniedzās no Baltijas līdz Melnajai jūrai. Un tajā pašā gadā dzima arī neatkarīgā Igaunija un neatkarīgā Latvija.

Mums ir sūrs liktenis un nelaime, cik liela vien var būt kādas tautas nelaime. Un atkal tā ir vienāda un kopīga. Mēs esam svešas tautas vidū un vienīgais mierinājums te ir tas, ka arī svešumā esam kopā — pat kopīgās nometnēs. Un kā citreiz dzimtenē, tā tagad trimdā aizvien skaidrāk atzīstam, ka arī te mums jāiet vienoti ceļi un jādara vienoti darbi, plecu pie pleca un roku rokā, jo tas, kas ir darīts Lietuvas labā, ir darīts arī Igaunijas un Latvijas labā un otrādi.

Vēl vairāk — no šīs likteņu kopības, no kopīgiem trimdas centieniem un uzdevumiem jāaug un jāveidojas arī ciešai pārliecībai, ka Baltijas valstu sadarbībai, ko pārtrauca karš, valstisko patstāvību atgūstot, jākļūst vēl dziļākai. Ja neviena Baltijas tauta nav liela tauta citu Eiropas tautu vidū, tad Baltijas tautas kopā ir jau tāda vienība, ko skaitliski Eiropā pārsniedz vairs tikai dažas. Un ja tagad arvien dzīvīgāka kļūst Eiropas savienoto valstu ideja, tad šīs idejas ietvaros ir vieta runāt arī par Baltijas valstu savienību.

Mirušais Lielbritanijas ministru prezidents Baldvins pirms otra pasaules kara reiz teica, ka Anglijas robežas atrodoties pie Reinas. Par rietumu demokratiju robežām toreiz varēja sacīt, ka Ziemeļaustrumeiropā tās atrodas pie Viļņas, Indras un Narvas, jo Baltijas valstis bija tās, kas še iedzīvināja mierīgu tautu un tautību sadarbību, tās bija še miera balsts. Arī tagad cilvēce, kas šobrīd dzīvo bažās un bailēs, ilgojas patiesa miera un tautu sadarbības. Tas ir arī mūsu mērķis — dzīvot miera un brīvības dzīvi savā zemē. Tas ir mūsu brāļu lietuviešu mērķis. No sirds vēlēdamies, lai viņi to sasniedz, viņus šajos centienos atbalstīdami, mēs arī savas gaitas griežam uz brīvās Latvijas pusi un, izlūgdamies Dieva palīgu lietuviešu tautai un viņas trimdiniekiem, mēs esam lūguši arī par sevi.

Kad brīvās, neatkarīgās Lietuvas karogs atkal plīvos Nemuna krastos virs Kauņas torņiem, tad Tallinas pilskalnā atkal pacelsies arī brīvās Estijas krāsas, bet Rīgas pils tornī sarkanbaltsarkanais karogs. Tā ir mūsu ticība un apņēmība, tas ir mūsu novēlējums lietuviešiem viņu valsts proklamēšanas atcerē.

Kārlis Rabācs

Pārvedot mums naudu pa pastu, neaizmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko Jūs maksājat.

Citā pasaulē

PIE MŪSU ČAKLAJIEM NEREDZĪGAJIEM TAUTIEŠIEM MĀRBURGĀ

Mārburga ir veca un skaista pilsētiņa, kuras klusajās ielās dzīvību ienes studējošās jaunatnes jautrās balsis. Dzirdama arī latviešu valoda, jo Mārburgas universitātē studē vesels pussimts mūsu tautiešu. Blakus šim dzīves priekam diezgan bieži gadās sastapt jaunekļus un vīrus, kas, dzeltenu saiti ap roku, pavadoņu elkonī turēdamies, lēnām iet savās gaitās. Viņu acis gan raugās tālumā, bet nespēj vairs nekā saskatīt no pasaules jaukumiem. Tie ir neredzīgie, lielāko tiesu pagājušā kara invalidi. Mārburgā viņu tādēļ vairāk nekā citur, ka te ir vienīgais neredzīgo institūts Vācijas amerikāņu joslā, kur acu gaismu zaudējušie var iegūt pamatizglītību — lasīt un rakstīt neredzīgo rakstu — un speciālos kursos iemācīties dažādus amatus. Priekšzīmīgi izveidoto institūtu vada vācu profesors Štrēls, kas, jau 40 gadus pats būdams neredzīgs, universitātē beidzis divi fakultātes un runā vairākās valodās.

Šo smagi piemeklēto ļaužu vidū Mārburgā mīt arī 7 latvieši, no kuriem 6 acu gaismu zaudējuši karā. Bet viņi ir tikai daļa no visiem 40 Vācijā esošiem neredzīgajiem latviešiem. Amerikāņu joslā neredzīgo ir 17, angļu joslā 21 un franču joslā 2. Neredzīgajos tautiešos nav zudusi paļāvība sev un savām vēl palikušajām spējām. Pat jābrīnās, ar kādu izturību un enerģiju neredzīgie mācās, lai atkal paši sev nodrošinātu eksistenci. To vislabāk vērot, ielūkojoties Mārburgas neredzīgo tautiešu ikdienā.

Pirmais latvietis, kas 1946. gadā ieradās Mārburgā un iestājās neredzīgo institūtā, bija tagadējās Latviešu neredzīgo kopas priekšnieks J. Bankovics. Būdams savā kursā vienīgais ārzemnieks, viņš tomēr pamata izglītību beidzis vissekmīgāk. Mašīnrakstīšanā, piemēram, B. sasniedzis visai ievērojamu ātrumu — 170 burtus minūtē. Jau pirms vairākiem mēnešiem viņš beidzis arī masieru kursus. Bankovica pamudināti, uz Mārburgu pārnākuši vēl citi neredzīgie, kas tagad jau visi beiguši pamata kursu un iemācījušies vai mācās amatus — masēšanu, aušanu un suku taisīšanu. Vairāki jau strādā un pelna sev iztiku.

Gandrīz visiem neredzīgajiem ir DP tiesības, viņi saņem IRO aprūpi, bet pašiem jāalgo pavadoņi un tagad jāmaksā arī par mītni, kas ir LSK aizgādības pārvaldes pārziņā. Pēdējā arī materiālā ziņā gādājusi par neredzīgajiem. Daudz viņu labā veicis aizgādības pārvaldes priekšnieks Ād. Šilde un sekretāre M. Grīnupe. Līdzekļi tomēr ātri izsīkuši, tāpēc īstā laikā pag. gada Ziemsvētkos nāca sabiedrības atbalsts — naudas, mantu un pārtikas ziedojumi. Ziemsvētkos katram neredzīgajam varēja izsniegt RM 150.— un pa dāvanu sainītim, bet atlikušo naudu izlietos turpmākai arodu apmācībai, telpu īrei, materiālu iegādei un pavadoņu algošanai. Vajadzību ir diezgan.

Neredzīgo mītnē, kādā Mārburgas nomales namiņā, labais gars ir kopas priekšnieka Bankovica kundze, kas augu dienu nenogurdama gādā par visām vajadzībām: vāra, uzklāj galdu, mazgā, šuj, tīra un tikai pa retam brīdim atrod laika uzmest acis savai mazajai meitiņai. „Viņas soļus mēs jau pa gabalu pazīstam," saka puiši. Arī tuvāko nometņu, Hanavas un Hersfeldas, tautieši ir sirsnīgi neredzīgo draugi, kas viņus atceras ar veltēm un apciemojumiem. Ēdamistabas stūrī stāv hanaviešu dāvana — radio aparāts. Bet vismīļāk par visiem neredzīgie allaž gaida no Hanavas atbraucam E. Cirīša kundzi, ko viņi citādi nesauc kā par „mammuci". Radio aparāts un daudz kas cits ir viņas ierosinātas veltes.

Kaut tautiešu atsaucība vēl nav tāda, kāda tā varētu būt, neredzīgie ir ļoti pateicīgi, ka viņus atceras, bet sākums pašu spēkiem vien ir par grūtu. „Cik mīļi, ka tautieši par mums domā," smaidot saka mītnes vecākais Ansis Teichmanis, kas acu gaismu zaudējis Kurzemes nelaimīgajās dienās. „Gan jau varēsim paši sev maizi nopelnīt, paies tikai laiciņš, kamēr ievingrināsimies katrs savā darbā," viņš stāsta tālāk un rāda skaistu kaklautu, ko tikko pats noaudis. Pārsteidz rūpīgais, glītais darbs, kas veikts tikai ar tausti — neredzīgo galveno spēku. Dažādiem aušanas darbiem — kaklautiem, kleitām, svīteriem un jakām neredzīgie pieņem arī pasūtinājumus un tos ātri izpilda. Materiālu var sūtīt pēc adreses: (16) Marburg/Lahn, Jahnstr. 10, Lettisches Blindenheim.

Lielākā daļa angļu joslā dzīvojošo neredzīgo mīt Holšteinas Neištatē, kur pamata izglītībā viņus māca neredzīgais Dāvis, kas beidzis arī Latvijas universitātes vēstures fakultāti. Visu neredzīgo latviešu cenšanās ir mācīties un iemācīties kādu amatu, ar ko, par spīti zaudētajam, nostāties pašiem uz savām kājām. Tautiešu pienākums ir viņiem palīdzēt to sasniegt. Vairāk tie nevēlas, kaut gan būtu pelnījuši.

Arbo

Nometņu dzīve

JANVĀRĪ no Vācijas un Austrijas caur Brēmershafenu aizceļojuši 3850 DP, no tiem 857 uz Austrāliju, bet pārējie uz Kanādu.

NODIBINĀTA latviešu studentu biedrība Dānijā. Valdē ievēlēti M. Reinbergs, S. Friedenbergs un J. Reitmanis.

KASELES Betenhauzenes nometnē latviešu komitejā par priekšsēdi ievēlēts H. Jurjāns un valdē Līdums, K. Reinerts, T. Rudzrogs, E. Kociņš un R. Zālītis, bet nometnes komitejā par priekšsēdi K. Taube, valdē — Ad. Čops, E. Galiņš, E. Roze un E. Līdums. Par nometnes vadītāju izraudzīts līdzšinējais H. Jurjāns. Vēlēšanās piedalījās 74,8% balstiesīgo nometnes iemītnieku.

Mētropolīta Augustīna 75 mūža gadi

17. februārī uz 75 mūža gadiem atskatās Latvijas pareizticīgo baznīcas virsgans mētropolīts Augustīns (Pētersons). 22 gadu vecumā viņš beidzis Rīgas garīgo semināru, pēc kam strādājis par garīdznieku Suntažu draudzē un vēlāk Smiltenē. Pirmā pasaules kara laikā bijis mācītājs latviešu strēlnieku pulkā. No 1921.—1936. g. strādājis par garīdznieku un skolotāju Daugavpilī. 1936. gada 10. martā ievēlēts par Rīgas bīskapu un Latvijas pareizticīgo baznīcas mētropolītu. Viņa sākto baznīcas dzīves pārkārtošanas un latviskošanas darbu pārtrauca austrumu vara. Augustīnam noliedza piedalīties dievkalpojumos. Viņa vajāšana turpinājās arī vācu okupācijas laikā.

Trimdā mētropolīts smagi saslima. Arī tagad viņš ārstējas Heilbronnas DP slimnīcā. Mētropolīts Augustīns tomēr turpina vadīt latviešu pareizticīgo draudžu dzīvi. Lai noskaidrotu Latvijas pareizticīgo baznīcas pašreizējo stāvokli, Augustīns lūdzis Rietumeiropas baznīcu vadību šai jautājumā izteikt savu viedokli. Bīskapu tiesa atzinusi latviešu baznīcas pakļaušanu Maskavai par nelikumīgu. Tā arī paziņojusi, ka Latvijas pareizticīgo baznīca ir autonoma un atrodas Konstantinopoles jurisdikcijā. Par likumīgo virsganu atzīts mētropolīts Augustīns, kas, spītējot slimībai, turpina pasākto darbu.

M.

PIEPRASĪJUMS PĒC DP DARBA SPĒKA ANGLIJĀ VAIROJAS

Anglijas darba ministrijas pārstāvis pie IRO štāba amerikāņu joslā ziņo, ka pieprasījums pēc DP darba spēka Anglijā tik liels, ka pieprasījumi rūpīgi jāsijā. Angļu pārstāvis Gardeners, kas tikko atgriezies no Anglijas, paskaidrojis, ka pagājušā aprīlī darba ministrijai bijis ar pūlēm jāpierunā darba devēji uzņemt DP, tagad, turpretim, it sevišķi svarīgās rūpniecības nozarēs, starp uzņēmējiem izcēlusies īsta cīņa par iespēju pieņemt darbā Eiropas strādniekus, kā Anglijā iedēvēti DP. Daži uzņēmēji pat paši uz savu roku iekārtojuši mītnes, lai iegūtu priekšroku. Pēc „Westward Ho" nolīguma par DP novietošanu atbildīga darba ministrija.

Mazāk svarīgas rūpniecības nozares bieži mēģina iegūt sev DP darbiniekus. To viņām neatļauj. Bet arvien no jauna pienāk pieprasījumi no kosmētikas fabrikantiem, sadales aģentūrām un no ļaudīm, kas vēlas pieņemt DP par mājkalpotājiem. Darba ministrija arvien no jauna norāda, ka DP drīkst pieņemt darbā tikai sevišķi svarīgās ražošanas nozarēs. Līdz 17. janvārim Lielbritanijā ieradušies pavisam 37 786 DP, no tiem 33 944 strādā svarīgās rūpniecības un lauksaimniecības nozarēs. 2 096 speciāli apmāca visvairāk ogļraktuvēm.

IRO štābs Heidelbergā tālāk ziņo, ka noslēgta akcija 2300 DP pieņemšanai azbesta, rūdas un zelta raktuvēm Kanādā. Pieņemto vidū ir 200 precētu, kuru ģimenes sekos tiem tuvākā laikā.

IRO

TRĪS GADĪJUMI

„Baireitā vāciešu vispārējā streiku laikā vietējie vācu strādnieki izplatīja skrejlapas, kurās Baireitas latviešu nometnes iemītnieki smagi apvainoti melntirdzniecībā, neatļautā mājlopu turēšanā un pieprasīts nometni pakļaut vāciešu pārraudzībai un likumiem. Baireitas nometnes latviešu komiteja par ļaunprātīgo apmelošanu ziņojusi amerikāņu armijas un IRO iestādēm, lūdzot gadījumu izmeklēt," Franku novada latviešu nometņu apvienības 65. sanāksmē Erlangenā informēja Baireitas latviešu komitejas priekšsēdis R. Kalniņš.

* * *

Bavāriešu zēni no atejoša vilciena Kleinkecas stacijā metot ar akmeni, smagi ievainojuši galvā kāda pazīstama latviešu sabiedriskā darbinieka dzīvesbiedri. Cietusī ilgāku laiku bija dzīvības briesmās.

* * *

Veisenburgā uz ielas vācieši naktī apturējuši kādu gājēju. Noskaidrojot, ka tas ir ukrainis, vācieši viņu piekāvuši.

„Baltieši būtu lieliski Alaskas kolonisti"

AMERIKĀŅU REDAKTORA ATBILDE MŪSU TAUTIETIM

Skolotājs Pēteris Āre, kas jau labu laiku veltī daudz pūļu, lai ar mūsu patieso stāvokli, Latvijas valsts iznīcināšanu un latviešu tautas ciešanām iepazīstinātu rietumu valstu politiķus un presi, nesen saņēmis vēstuli ar dažiem interesantiem konstatējumiem no Tulsas (Oklahomā) laikraksta „The Tulsa Tribune" galvenā redaktora Dženkinsa L. Džonsa.

Redaktors Džonss pagājušā vasarā apceļoja Vāciju un, sevišķi interesēdamies par DP problēmu, apmeklēja arī Eslingenas latviešu koloniju, kur guvis vislabākos iespaidus. Taču, rakstīdams par sava Vācijas ceļojuma vērojumiem, Džonss kādā rakstā bija norādījis, ka baltiešu DP vidū ir daudz nacionālsociālistisku elementu un tāpēc viņi esot stingri jāpārbauda. Lai baltiešus piespiestu repatriēties, viņiem vajagot dot pēc iespējas mazāk ēst.

Minētā raksta ierosināts, P. Āre bija nosūtījis Džonsam garāku vēstuli, kurā atspēkojis šos maldīgos apgalvojumus un ar faktiem pierādīja, kāpēc baltieši [illegible] Vācijā, kāpēc viņi nevar atgriezties mājās un ko viņi divu okupāciju laikā izcietuši.

Savā atbildes vēstulē, ko Āre saņēmis ar kāda Amerikas tautieša starpniecību, redaktors Džonss raksta: „Ar lielu interesi lasīju Āres kunga vēstuli. Nezinu, kā mani izteicieni bija attēloti latviešu avīzē, bet, pēc Āres piezīmēm spriežot, es bīstos, ka nav minēti visi mani novērojumi par baltiešu DP. Savā rakstā apgalvoju, ka baltieši man atstāja labāko iespaidu no visiem DP un ka viņu griba strādāt un tieksme asimilēties viņus padarītu par ļoti labiem emigrantiem. Es tiešām norādīju, ka no baltiešu vidus rekrūtētas dažas sevišķi naidīgas SS grupas un ka to locekļus, protams, būtu nepieciešams izskrīnēt.

Nekādā ziņā neesmu naidīgs pret baltiešu DP. Esmu pat sarakstījies ar latviešiem un izteicis vairākus priekšlikumus, kā varētu izkārtot emigrācijas projektus uz ASV un Kanādu. Pašlaik esmu sevišķi ieinteresēts par lielā arktikas pētnieka Stefensona projektu, pēc kura baltiešu DP varētu būt lieliski Alaskas kolonisti. Jūs varat apgalvot Āres kungam, ka es darīšu visu, ko varu, lai palīdzētu pretnacionālsociālistiski noskaņotajiem latviešiem, lietuviešiem un igauņiem."

Arv. B.

PC IRO centrālais meklēšanas birojs Arolsenā meklē:

Kārli M. Cauci, dz. 1928. 4. 2., pēd. ziņas no Beļģijas; Ēriku Dombrovski, dz. 1920., pēd. ziņas no Zegdelheimas Beļģijā; Gustavu Enci, dz. 1905. 10. 11., pēd. ziņas no Dancigas; Janīnu Erdmani, dz. 1921. 10. 10., pēd. ziņas no Neistrēlicas; Jāni Robertu Ērgli, dz. 1900. 10. 7., pēd. ziņas no Drezdenas; Kārli Ērgli, dz. 1905.; Eduardu Erichu, dz. 1905. 23. 3., Laimoni Ezergailī, dz. 1923. 18. 11., no Kauguriem; Kārli Ezeriņu, dz. 1904., pēd. ziņas no Meklenburgas; Konstantīnu Fenci, dz. 1903., pēd. ziņas no Rīgas; Arnoldu Filipsonu, dz. 1922. 16. 11.; Edvīnu Folkmani, dz. 1921. 14. 10.; Kristapu Folkmani, dz. 1920. 12. 9.; Bruno Freibergu, dz. 1908.; Malvīni Freibergu, dz. 1912.; Nielu Frederiksenu, dz. 1873., pēd. ziņas no Dānijas; Gunu Freimani, dz. 1927. 11. 5.; Kārli Freimani, dz. 1910. 9. 11., no Liepājas; Adu Friedi, dz. 1908.

Iegūtas jaunas ziņas par latviešiem gūstekņu nometnēs Francijā

Francijā dzīvojošais latviešu mācītājs Dr. Roberts Ivanovs mūs informē, ka pēc sludinājumu ievietošanas kara gūstekņiem domātā laikrakstā, kur lūgts atsaukties baltiešu gūstekņus, saņemtas atbildes ne vien no Francijas, bet arī franču Ziemeļafrikas. Tā no jauna apzināti vairāki latvieši, kam vēl vienmēr nav izdevies izkļūt no franču gūsta.

Sarakstu par tikko reģistrētajiem latviešu, igauņu un lietuviešu gūstekņiem māc. Ivanovs personīgā apmeklējumā iesniedzis Francijas kara ministram un šajās dienās gaidāma atbilde. Māc. Ivanovs cer, ka latviešus izdosies no gūsta atbrīvot jau vistuvākajā laikā.

Atbrīvošanu no gūsta gaida mūsu tautieši Arvīds Dakteris (dzim. 1905. g. 19. 2., Līgatnē), Albīns Kupčūns (1911. 9. 3., Bauskas apr.), Aleksandrs Trijārs (1910. 4. 4., Rīgā), Edgars Markavs (1925. 20. 8., Rīgā), Gustavs Erdmanis (1911. 1. 3., Tukumā), Harijs Paulsons (1905. 1. 11., Rīgā), Teodors Kaudze (1920. 1. 3., Rīgā), Kurts Kleins (1925. 1. 9., Rīgā), Zigfrīds Primers (1920. 6. 3., Rīgā) un Pēteris Kuškis (1926. 1. 1., Ventspilī).

Māc. R. Ivanovs vēl ziņo, ka sarakstu par bij. latviešu karavīriem, kas atrodas Francijā, nosūtījis arī Latviešu centrālajai kartotēkai Hanavā.

VĒSTULES REDAKCIJAI

Prof. P. Starcs, Hersbrukā

REPREZENTĒŠANĀS VAI BLAMĒŠANĀS

Mūsu turpmākais liktenis lielā mērā atkarīgs no citām tautām. Tādēļ ir saprotama mūsu cenšanās nostādīt sevi iespējami labākā gaismā ar informātīva satura rakstiem. Ar bažām jāsaka, ka pārāk bieži tomēr rīkojamies neapdomīgi un naivi. Mūsu galvenā saskare iznāk ar angļiem un amerikāņiem. Jāzina, ka viņi ir zvērināti reālisti, kuru simpatijas mēs varam iegūt tikai ar reāliem un pozitīviem darbiem. Ja vēlamies, lai angļi un amerikāņi dod mums patvērumu savās zemēs, tad jābūt skaidrībā, ko mēs viņiem varam dot pretī. Šajā ziņā par labu paraugu var noderēt vairākas citas tautas, kuru piederīgie atraduši uzņemšanu ASV. Katra tauta ar savām īpatnējām spējām tur cenšas veikt kaut ko pozitīvu kopējās labklājības celšanai. Arī mēs kādreiz bijām ieguvuši starptautisku nozīmi izglītības, agrāro un sociālo problēmu atrisināšanā. Lauksaimniecības ražošanas spēju celšanā un kopdarbības laukā darbojāmies pat kā pasaules klases rekordisti. Informācijas rakstiem materiālus tādēļ vajadzētu ņemt no augstāk minētajām dzīves nozarēm.

Neizprotamā kārtā šajā jautājumā valda citādi uzskati. Mēs cenšamies izlietot dejas un par visām lietām sportu, kaut gan sports pieskaitāms tām nozarēm, kur mūsu panākumi starptautiski bija vismazākie. Pat mūsu lielākie rekordisti starptautiskā apjomā ir tikai trešās un ceturtās šķiras sportisti. Piem., latviešu labākā sportista sasniegumam šķēpa mešanā 70,25 m pretī stāv somu rekords — 78,70 m. Pēc kāda sporta žurnāla kopsavilkuma mūsu labākais sportists ar savu rekordu stāv tikai 12. vietā.

Nupat kā nodibinājusies Baltijas tautu sporta padome, kura spraudusi sev par mērķi sporta reprezentāciju ārzemēs. Tādus plānus gatavo laikā, kad paziņots IRO pilnsapulces lēmums, ka apmēram gada laikā visi DP būs izvietoti darbā dažādās valstīs! Vai tad nebūtu drudžainā steigā jāgatavojas šīm pārmaiņām, mācoties valodas, papildinot savas arodа zināšanas utt. Sportu nekādā ziņā nevar uzskatīt par tādu reprezentēšanās līdzekli, ar kuru sev varētu sagādāt pozitīvu reprezentāciju. Vai nebūtu pēdējais laiks nākt pie prāta jeb vai uz mums būtu attiecināmi svēto rakstu vārdi: Ko Dievs grib sodīt, tam Viņš papriekšu atņem prātu.

12 stundas St. Moricā

Ziemeļnieki nav aizmirsuši mūsu sportistus un viņu sasniegumus

ĀTRSLIDOTĀJA ALFONA BĒRZIŅA DZĪVESBIEDRE INTERVĒ PSRS PĀRSTĀVJUS

Olimpiskās ziemas spēles beigušās. Zelta, sudraba un bronzas medaļas izdalītas, „hokeja kaŗu" izlīdzinājis Zālamana spriedums, sportisti posās mājup un St. Moricā skaita frankus. Radiofons un telegrāfs sacensību rezultātus jau sen izziņojis, bet man no klusā Šveices Alpu ciema Donavas lielpilsētā Gincburgā pārbraukušam atkal jāiejūtas DP ādā un, domājot par St. Moricā pavadītajām 12 stundām, jāsaka — bija gandrīz kā senās dienās, kad vēroju mūsu sportistu sasniegumus Stokholmā, Prāgā, Bukarestā, Parīzē . . .

Jā, tikai „gandrīz", jo nekur neplīvoja Latvijas karogs un tie, kas žilbināja skatītājus ar savu māku, nebija mani tautieši. Kamdēļ? Tieši lai skaidrotu šo jautājumu uz St. Moricu bija devušies 4 latvieši — Roberts Plūme ar kundzi un meitu — mūsu peldēšanas rekordisti Tatjānu un manis nemiera gars. Nebraucām, lai dažas stundas paelpotu Šveices pārticības piesātināto gaisu. St. Morica tik un tā DP kabatai ir „mūzejs", kur katrai lietai pielikta zīmīte — „Lūdzam neaiztikt ar rokām!" Nebraucām arī tādēļ, lai tikai redzētu olimpiskās sacensības. Šoreiz kaujas plāns bija cits. R. Plūme uz St. Moricu devās, lai satiktu starptautiskās sporta dzīves kārtotājus, kas viņam labi pazīstami no agrākiem laikiem. Es savukārt gribēju atjaunot kaŗa gados sarauto kontaktu ar ārzemju sporta žurnālistiem, kas mūsu taisnīgo prasību aizstāvēšanā var darīt vairāk kā dažs iedomājas. Neparedzēta sniega vētra Alpos mūsu uzturēšanas laiku St. Moricā gan krietni saīsināja, tomēr esam apmierināti. Sarunas liecināja, ka pienācis laiks sākt ofensīvi un pastāv izredzes sportistiem būt pirmajiem, kuŗus atkal atzīs starptautiskā mērogā.

VIENĪGAIS LATVIEŠU ŽURNĀLISTS, KAS PIEDALĪJĀS 5. OLIMPISKĀS ZIEMAS SPĒLĒS ST. MORICĀ, BIJA „LATVIJAS" REDAKTORS HARIJS MINDENBERGS. ŠIS VIŅA RAKSTS GAN IR MAZĀK PAR SPORTU TIEŠĀ NOZĪMĒ, KĀ PAR IESPĒJĀM AR SPORTU PROPAGANDĒT MŪSU LIETU.

SNIEGA VĒTRĀ PĀRI ALPIEM

Forarlbergas skaistajā pilsētiņā Feldkirchā īsts pavasaris. Kad drīz pēc pusnakts sēžamies automašīnā, sāk līņāt. Mums ne prātā neienāk, kādā raganu dejā iekļūsim pēc pāris stundām. Aiz Lichtenšteinas, pēc pirmā kāpuma Alpos, stiklus sāk ķepēt lielas sniega pārslas. Vēl daži kilometri un kad esam „pacēlušies" ap 1000 m augstumā, visapkārt griežas sniega virpuļi. Kļūstam domīgi. Lai tiktu St. Moricā, jāpārvar līkumotā Alpu ceļā 2200 m augstums. Ar katru nobraukto kilometru sniega vētra pieņemas. Drīz dzesinātājā ūdens vārās un riteņi kuļ dažās stundās sabirušo, turpat ½ metru biezo balto pulversniegu. Mēģinām motora zirga spēkiem pievienot savus. Velti. Pārāk draudoši katrā līkumā, tūlīt aiz ceļmalas stabiem rēgojas tumsa un tukšums. Mums tomēr laimējās. Aiz nākošā pagrieziena mirdz pāris kalnu mājas logi. Laipnais saimnieks brīdina nebraukt tālāk, palīdz mašīnu iestumt savā garāžā un iesaka pagaidīt nākošo pasta autobusu. Sniega ķēdēm žvadzot, „busis" drīz uzspraušo un turpinām ceļu līdz Tifenkastelei, kur atkal smaida laime — tūlīt nāk vilciens uz St. Moricu. Cauri neskaitāmiem tuneļiem ātri tuvojamies St. Moricai.

Joprojām nemitīgi snieg. 28 nāciju karogi. Visu pasaules autofabriku lepnākie limuzīni. Divjūgu kamanas baltām lāčādām. Slēpošanas tērpi gandrīz vai visas varavīksnes krāsās. Ļaudis, kas prot un var dzīvot. Jā, tā ir St. Morica!

R. Plūme dodas uz viesnīcu, kur apmetušies Starptautiskās olimpiskās komitejas locekļi, es meklēju preses biroju. Laikam esmu vienīgais avīžnieks, kas ieradies priekšpēdējā dienā. Mazliet šaubos, jo Latvija taču nepiedalās un DP preses pārstāvim olimpiskajās spēlēs nebūtu ko meklēt. Iznāk tomēr labāk, nekā biju cerējis. Pēc sarunas ar biroja vadītāju esmu pilntiesīgs preses apliecības Nr. 198 īpašnieks un sarakstos atzīmēts — laikraksts „Latvija", iznākšanas vieta Gincburga, Vācijā, pārstāvētā valsts — Latvija. Saņemot informācijas materiālus: oficiālajā programmā, Starptautiskās olimpiskās komitejas locekļu sarakstā 28 valstu skaitā stāv melns uz balta: „Lettonie, J. Dikmanis."

Turpat blakus žurnālistiem iekārtotas darba telpas. Stāvu zemāk pasts, telegrāfs, telefona centrāle. Klab rakstāmmašīnas, uz visām pasaules malām traucas ziņojumi. Meklēju un satieku paziņas no agrākiem laikiem. Somu, zviedru un norvēģu avīžnieki nav aizmirsuši latviešu sportistus un viņu sasniegumus. Ziemeļniekiem vēl labā atmiņā Eiropas meistarsacīkstes ātrslidošanā Rīgā, Alfons Bērziņš, viņa starti un uzvaras Davosā un Oslo. Bet tagad?

VAI JŪSU SŪTŅI PŪLAS PANĀKT LATVIJAS PIEDALĪŠANOS?

Žurnālistu izteikto domu, ka mums pašiem vajadzētu enerģiskāk cīnīties par piedalīšanos olimpiskajās spēlēs Londonā, sarunā apstiprina arī ilggadīgais Starptautiskās ledushokeja savienības prezidents beļģietis V. Loks. Esam uz brīdi iegriezušies ciemos pie Austrijas olimpiešiem, jo no viņu viesnīcas pievakarē ies autobuss atpakaļ uz Feldkirchi. „Bonjour, madame," un Plūmes kundzei sirsnīgi roku spiež sirms kungs. V. Loks redzējis mūs ienākam un devies pakaļ satikt paziņas no sacensībām Davosā, St. Moricā un Prāgā. „Es labi atminos latviešu hokejistus no pasaules meistarsacīkstēm Prāgā, kur jūsu vienība sagādāja vienu no lielākiem pārsteigumiem, zaudējot ASV tikai 0—1. Latvijai vispirms vajadzētu samaksāt biedru naudas starptautiskajās savienībās. Protams, izraisītos diskusijas, bet man šķiet, ka jūs varētu panākt pielaišanu starptautiskās sacensībās. Vai jūsu sūtņi ārzemēs, kas, kā tagad dzirdēju, ir oficiāli atzīti, un ASV un Anglija savukārt nav atzinusi Latvijas iekļaušanu Padomju Savienībā, dara iespējamo, lai latviešu sportisti varētu startēt Londonā? Ievērojot visus šos faktus, Starptautiskai olimpiskai komitejai būs grūti atrast motivāciju noraidījumam."

Vai tiek kas darīts?

TIKŠANĀS 10.000 SKATĪTĀJU VIDŪ

Kad sarunās noskaidroti jautājumi, kas, uz St. Moricu braucot, mūs visvairāk interesēja, steidzamies uz sacensībām lēkšanā ar slēpēm. Brīdi pat šķita, ka lēkšanu sniega puteņa dēļ nāksies atlikt. Klase par sevi bija norvēģi un somi. Pirmo 8 rindā „baltais zvirbulis" izrādījās amerikānis Gordons Vrens un tikai 9. un 10. vietā nāca lēktuves saimnieki šveicieši. Norvēģi „lidoja" mierīgi, kā ērgļi.

St. Moricā, šķiet, bija tikai 5 latviešu „dīpīši" un tie paši satikās 10.000 galvainajā skatītāju pulkā.

Pie izejas drūzmā uzminu gandrīz vai uz papēžiem brūni iedegušai, spriežot pēc tērpa, tīri vai amerikānietei. Paspruk „piedodiet" un „amerikāniete" pārsteigta apstājās. Mirdza Bērziņa, mūsu olimpiskās vienības dalībniece 1936. g. Ga—Pa, toreiz gan Mirdza Martinsone, šoreiz vienīgā latviete, kas St. Moricā nodzīvojusi 2 nedēļas un redzējusi visas sacensības. M. Bērziņa, kā laba krievu valodas pratēja, AP ziņu aģentūras uzdevumā intervējusi PSRS vērotājus, kas St. Moricā no Maskavas atlidojuši speciālā valdības lidmašīnā.

M. Bērziņa vēl brauc uz Berni un Cirichi, bet mēs steidzamies meklēt „busi", lai tiktu atpakaļ līdz savai Alpos atstātai mašīnai. Atceļš nav vairs tik grūts. Milzīgi sniega arkli tīra Alpu šoseju un tomēr stāvākos kāpumos iesnigušas kārpās 10 un pat vairāk auto mašīnas.

Pie robežas atpakaļ vajadzēja būt pl. 12, bet Lichtenšteinas kalnos motors atkal sāk streikot. Ierodamies ar 3 stundu nokavēšanos. Šveices robežsargs gadās labā omā, zīmīgi piemiedz aci un, sprostbaļķi ceļot, tikai nosaka — „Laikam karnevālā aizkavējāties?" Tiešām, mums viss redzētais un pārdzīvotais šķiet kā karnevāls, kuŗā gribētos dzīvot dienu dienā, bet karnevāla mēnesim tagad seko gavēņa laiks . . .

Harijs Mindenbergs

Olimpiskā lēktuve St. Moricā.

Filma par latviešu DP

Blombergā notikusi latviešu sabiedrības „Rīgas filma" uzņemtās filmas „Kas mēs esam?" pirmizrāde. Filma, kas uzņemta 45 minūšu izrādei, iesākas kādā Londonas restorānā, kur kāds anglis brīnās, par to, kas ir DP. Šī angļa lomu, starp citu, notēlojis kāds angļu militārās valdības ierēdnis Blombergā. Tālāk filmā uzskatāmi parādīts, kā DP ar vārdiem un ainām izskaidro anglim, kas ir DP, kā viņi dzīvojuši pirms kaŗa, kā viņi nokļuvuši Vācijā un kā viņi dzīvo nometnēs. Filmas noslēgumā DP izsaka pārliecību, ka IRO izdosies izvietot viņus no nometnēm uz citām zemēm, kur tie atkal varēs strādāt savā arodā. Mūziku filmai devis latviešu stīdzinieku kvartets, rādītas arī vairākas ainas no Mērbekas latviešu teātra „Divpadsmitās nakts".

Filma uzņemta vienkāršā garāžā Blombergā, ko bijušie Rīgas filmas darbinieki direktora Jekstes vadībā ieguvuši no angļu militārās valdības atļauju un kādu laiku pārvērtuši par „latviešu Holivudu".

„Es zinu, kā strādā Holivudā — pasaules lielākajā filmrūpniecības centrā, un brīnos, kā jūs savos šaurajos un trūcīgos DP apstākļos esiet varējuši izgatavot tik labu filmu, no kuras pat Holivudai nebūtu jākaunas. Ceru, ka šo filmu redzēs arī ļaudis Anglijā un Amerikā, kam piekrīt jūsu problēmas izšķiršana, un novēlu jums Dieva svētību turpmākai dzīvei un darbam." Tā sacīja Kenterberijas archibiskapa pārstāvis angļu joslā Dr. Leks pēc pirmās latviešu DP filmas „Who we are, what we are doing?" svinīgās izrādes Rīgas Filmas studijā Blombergā.

Tālākās sarunās Rīgas filmas vadītājiem A. Jekstem nācās dzirdēt daudz atzinīgu vārdu par filmas saimes veikto darbu, pie kam sevišķi neticami viesiem likās, ka blakus kino teātrim esošā NGTC garažā, kas pašreiz atkal pilna darba mašīnām un labošanā nododiem mežinieku spēkratiem, ir tā pati telpa, kurā izdarīti filmas kafejnīcas skatu uzņēmumi. Filmas premjērai svinīgo noskaņu ievadījumu deva koncerts, kurā piedalījās mūsu izcilie skaņu mākslinieki H. Lūse, L. Sepe-Ēše, J. Franks, H. Štrauss, A. Bērzkalns un Latviešu stīgu kvartets — prof. A. Norītis, V. Ruševics, E. Vīnerts, prof. A. Ozoliņš.

R. B.

Vai pienākusi Somijas kārta?

SAGAIDA KOMŪNISTU AKTĪVITĀTES PIEAUGŠANU SOMIJĀ UN TĀS PAZUŠANU AIZ „DZELZS AIZKARA"

Notikumi Somijā kopš Jaungada attīstījušies tādā virzienā un tempā, ka ārzemju novērotāji nopietni apsveŗ, vai Somija nav izraudzīta par nākošo valsti padomju centienos „koordinēt" Austrumeiropas komūnistisko bloku, — jau pirms Čechoslovakijas, kas ir otra no abām Eiropas austrumu puses valstīm, kuŗu priekšā vēl pilnībā nav nolaidies „dzelzs aizkars" un kas vēl nav iekļauta kominformā. Domā, ka Padomju Savienības aktivitāte, kas visu laiku bijusi pievērsta ofensīvas dienvidu flangam, tagad varētu pavērsties uz ziemeļiem, un arī pašos somos vērojamas nopietnas bažas.

Angļu laikraksts „Truth" min, ka somu komūnistu partija, kuŗai ir tikai 40.000 biedru starp visiem 4 miljoniem Somijas iedzīvotāju, jau novembrī esot saņēmusi no Maskavas instrukcijas — būt gatavai streiku, sabotāžas aktu un demonstrāciju organizēšanai, ar kuŗām vēlāk varētu motivēt padomju iejaukšanos Somijā, kādu varot gaidīt pavasarī.

Somu komūnistu partija pēdējā gada laikā cietusi trīs nopietnus zaudējumus. Tā zaudējusi svarīgus posteņus arodbiedrībās, izstumta no strādnieku kopdarbības organizāciju vadītāju padomes, kā arī piedzīvojusi neveiksmi pašvaldību vēlēšanās. Tas liktos pietiekami, lai Maskava savus ļaudis Somijā sauktu pie kārtības. Ar šīm somu komūnistu neveiksmēm arī izskaidro somu komūnistu vadītāju neseno slepeno apciemojumu Maskavā. Partijas vadītājs, iekšlietu ministrs Leino ar savu sievu, Hertu Kūsinenu un partijas ģenerālsekretāru Pesi, ap Ziemsvētkiem — viesojās Maskavā, par to neinformējot — nedz valdību, nedz ārlietu ministru. Kūsinene ir vecās kominternes sekretāra un tagadējā kominforma prominentā ideologa Kūsinena meita un vada komūnistisko „tautas demokratu partiju". Kūsinens arī bija Terijokos 1939. g. decembrī nodibinātās Somu-kareļu republikas prezidents.

Par „grēku āzi" komūnistu neveiksmēm Somijā, liekas, izraudzīts līdzšinējais padomju vēstnieks Somijā Abramovs. Viņa vietā uz Helsinkiem deleģēts NKVD ģenerālpulkvedis Savoņenkovs, kas bija Andreja Ždanova vietnieks sabiedroto kontrolkomisijā Somijā līdz pat tās likvidēšanai pagājušā gada rudenī. Ždanovu, padomju komūnistu partijas un kominforma sekretāru, kā zināms, min par vienu no Staļina pēcniekiem. Ždanova tuvā līdzstrādnieka Savoņenkova iecelšanu par vēstnieku Somijā tad arī uzskata par zīmi, ka gaidāma padomju politikas un komūnistu aktīvitātes pastiprināšana Somijā.

Kā somu komūnistu neveiksmes labot? Šeit, pēc novērotāju domām, varētu būt trīs iespējas: intervencija no ārpuses, padomju-somu attieksmju mākslīga pasliktināšana un vecā komūnistu revolūcionāru taktika, — ar provokācijām un Somijas saimniecības dezorganizāciju. „Daily Mail" korespondents atzīst, ka pašreizējos apstākļos Somijas okupācija nebūtu iespējama, ievērojot jau tā saspīlēto starptautisko situāciju. Bez tam Somija līdz šim ļoti rūpīgi pildījusi visas mierlīguma uzliktās saistības, ko vairākkārt svinīgi apliecinājuši arī paši krievi. Turklāt somu saistību pildīšanu palīdz pārraudzīt arī Anglijas valdība.

Iegansts intervencijai varētu rasties varbūt tad, ja komūnistiem izdotos nopietni traucēt reparāciju kārtošanu vai ja Padomju Savienība atrastu kādus iemeslus reparāciju sūtījumu nepieņemšanai. Bet ar to tikai būtu kaitēts pašas Padomju Savienības interesēm, jo tai Somijas preču tomēr vajaga. Tālab par ticamāko ceļu komūnistu taktikai Somijā uzskata iekšēju grūtību radīšanu un saasināšanu, ko varot gaidīt jau tuvākajos mēnešos. Somu komūnisti centīsies par katru cenu novērst jaunu neveiksmi parlamenta vēlēšanās jūlijā.

Savoņenkovam, kā ziņo „Daily Mail", uzdots iespējami īsā laikā realizēt viņam Somijā uzdoto programmu — somu saimniecības ciešāku sasaistīšanu ar Padomju Savienības saimniecību, kultūrālu nolīgumu un draudzības un militārās alianses līgumu ar Somiju. Somu saimniecības piesaistīšanu padomju saimniecībai lielā mērā veicinājis jaunais tirdzniecības nolīgums, kas Somijai uzspiests ārpus jau tā milzīgajām reparāciju saistībām un paredz divkārt lielākas piegādes nekā 1947. gadā. Tas ārkārtīgi apgrūtinās Somijai pildīt savas preču piegādes Anglijai par 25 milj. mārciņu, kā arī iegūt ilgtermiņa kreditus. Bez tam Maskava pieprasījusi sev tirdzniecības „delegāciju" ierīkošanas tiesības Abo un citās lielākās Somijas pilsētās. Oficiāli tām būtu jāpārrauga reparāciju piegādes un jaunā tirdzniecības līguma pildīšana, bet praktiski tām varētu būt arī citi uzdevumi.

Lielu ievērību ne vien Somijā, bet arī ārzemēs radīja 38 igauņu bēgļu izdošana, kuŗas dēļ tieslietu ministrs Eino Pekala iesniedza atlūgumos ministru prezidentam, savam brālim Mauno Pekala. Abi ir sociāldemokrati. Ar tādām un līdzīgām prasībām komūnisti arvien vairāk apgrūtinot valdības locekļu — nekomūnistu stāvokli. Valdības atkāpšanās arī ietilptu komūnistu mērķos, jo vēlēšanās tiem normāli gaidāmi jauni zaudējumi, līdzīgi kā visās trijās Skandinavijas valstīs.

Pieminētais „Truth" tādēļ uzskata par iespējamu, ka komūnisti ar atbalstu no ārienes varētu mēģināt kaut ko līdzīgu apvērsumam. Tā kā Padomju Savienība jau kopš pamiera noslēgšanas sev nodrošinājusi transita tiesības no Ļeņingradas pāri Somijai uz Porkalu, tad, pēc lietpratēju domām, Helsinki būtu ieņemami divpadsmit stundu laikā. Porkalas šaurums, caur kuŗu gāja puse no visa Somijas importa no rietumiem, tagad slēgts satiksmei.

Pretējais viedoklis ir, ka Padomju Savienībai būtu izdevīgāk turpināt tāpat saņemt paredzētos preču daudzumus no Somijas līdz pat 1952. g., kā to paredz līgumi, un ar jauniem līgumiem ievilkt Somiju vēl ciešāk savā orbītā, bez īpašas intervencijas, jo Somija tā kā tā ir pilnīgi Padomju Savienības rokās. Jautājums tikai, vai somu valdība un parlaments būs ar mieru ielaisties uz kādu uzspiestu militāras alianses līgumu. Ja šis līgums prasītu somu palīdzību vienīgi tam gadījumam, ja Padomju Savienībai kāds uzbruktu cauri Somijas territorijai, tad, domājams, šādai aliansei pašreiz Somijā liela pretestība nebūtu.

Somijas stāvokli raksturo somu „Socialdemokraati" izdarītā aptauja par jautājumu „Vai Somijai vajadzīga armija?" Lielākā daļa atbilžu bijis „nē". Pirmo godalgu ieguvusi sekojošā atbilde. „Somijai vajadzīga vienīgi tik liela armija, lai pietiktu kārtējai sardzes maiņai prezidenta pils priekšā. Ja Padomju Savienība nerespektētu mūsu neitrālitāti, padomju armijas neatturēs neviena somu armija. Ja mūs atkal apdraudētu kāda aizjūras zeme, būtu bērnišķīgi iedomāties, ka Padomju Savienība ļaus mums vieniem pašiem aizstāvēties. Mūsu ģeografiskais stāvoklis ir tāds, ka mēs saņemtu Padomju Savienības palīdzību, nemaz paši to nelūguši."

M. D.

Sievietes vācu parlamentos

Statistika par vācu zemju parlamentiem rāda, ka no padomju joslas piecu zemju parlamentu 520 deputātiem 107 jeb vairāk nekā piektā daļa ir sievietes. Zaksijā pat trešā daļa visu deputātu vietu pieder sievietēm. Franču joslā, turpretim, sieviešu deputātu nav nemaz. Angļu joslas parlamentos sievietes pārstāvētas ar caurmērā 8 proc. visu deputātu vietu, bet amerikāņu joslā ar 6 proc. Raksturīgi, ka Bavārijas parlamentā ir tikai 2 proc. sieviešu skaitā pavisam četras. Berlīnē sievietes sastāda ceturto daļu no pilsētas parlamenta deputātu kopskaita. Deputātu skaits atsevišķo Vācijas zemju, kā arī Berlīnes, Hamburgas un Brēmenes, parlamentos sniedzas no 60 līdz 216, visumā gan turoties ap 100.

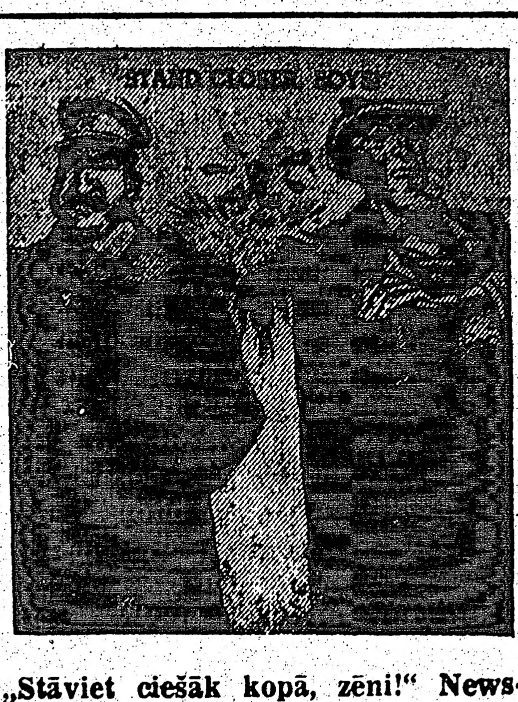

„Stāviet ciešāk kopā, zēni!" Newsweek karikatūrists uzsauc šiem diviem, uz kuŗu pleciem izmisīgi balansē miera balodīša lizda.

Piemineklis

Olģerta Liepiņa stāsts. Arvīda Sēļzemnieka izdevums 1947

Liktenīgā sagadīšanās, kad vienā dienā iesvētīja Meierovica kapa pieminekli un apbedīja šī pieminekļa modeli, ir ļoti izdevīga viela sacerējumam ar mistikā bazētu saturu. Pirmais to bija ievērojis Pāvils Gruzna, bet viņa „vēsturiskajā epizodē" Alma Rūte (krājumā Dzīves teiksmas) nav izmantotas iespējas, ko viela var dot. Tagad lasām Olģerta Liepiņa stāstu Piemineklis.

Liepiņš nav apmierinājies ar pieminēto sagadīšanos, bet tvēris daudz plašāku vielu. Liktenīgā sakarībā viņš iesaista arī Kristīni un Zigfrīdu Meierovicu un pieminekļa autoru Smiltnieku. Lai sacerējuma saturu padziļinātu, izmantots ticējums par mirušiem, kas aicina līdzi dzīvos. Varoņu pārdzīvojumus cenšoties komplicēt, tiek iekomponēts motīvs par vainas apziņu, kas kā mantojums pāriet no viena uz otru visiem, kuri iesaistīti liktenīgajā sakarībā.

Liepiņa nodomi un cenšanās apsveicami, tikai jānožēlo, ka ne visai veicies ar ieceres īstenošanu. Neveiksmju iemesli meklējami autora nespējā atvairīt divi bīstamus kārdinājumus: 1) tēlot Meierovica valstsvīra lielumu; 2) reizē dot ieskatu viņa privātajā dzīvē. Abi kārdinājumi gan kuplinājuši fābulu, un tādējādi tā var iztapt lasītāju masas gaumei, bet iecerētais saturs paseklinājies, jo rakstnieks gribot negribot bijis spiests iznirt no mistiskās liktenības ārā un nesamērīgi ilgi kavēties ārpusīgos notikumos. Radušies arī īpaši traucējumi un riskantas problēmas: vēlēšanās tēlot Meierovica karjēru iekustinājusi tādu vielas lavīnu, ka autors vairs netiek ar to galā. Ja jau savā laikā šai ziņā nebija teicamu panākumu pat Ansim Gulbim viņa romānā Zigfrīds, tad saprotams, ka Liepiņš savā **stāstā** spēj censties tikai steidzīgi visu ko atstāstīt vai sausi konspektēt. Tādēļ Meierovics Piemineklī kā valstsvīrs parādās nevis mākslinieka tērbjumā, bet publicista apskatā. Šai aprakstā notiek arī atkārtošanās. Ar to jūtami cieš kompozicija. — Tēlot Meierovica privāto dzīvi riskanti vairāku iemeslu dēļ. No viņa nāves gan pagājuši jau 22 gadi, bet dzīvo vidū vairāki tuvinieki, kam nevar būt vienaldzīga kāda rakstnieka vēlēšanās pieskarties nelaiķa ģimenes dzīvei. To darīdams, Liepiņš atkārtojis Kārļa Jēkabsona nepareizo rīcību. Bez tam, ja Liepiņš gribējis izcelt politiskās personības lielumu, tad privātās dzīves tēlošana to degradē. Šai gadījumā mums nav nekādas vajadzības zināt, cik reizes Meierovics precējies, kādēļ šķīries, kam teicis komplimentus. Un ko gan mūsu slavenā valstsvīra personības tēlojumam dod aizrādījums, ka viņš atradis laiku „pat papriecāties restorānos un dejas grīdās . . ."! Prof. Švābes vārdiem runājot (apcerē par vēsturisko prozu), tā ir „tīri mietpilsoniska ziņkārība par valstsvīriem apakšveļā". — Pavisam ļauni, ja lasītājs secina, ka Meierovica karjēra noderējusi par drošu segumu Kristīnes privātajiem veikaliem.

Stāsta otrā pusē, tēlojot pieminekļa darināšanu, sarunas mākslinieku klubā un liktenīgo sagadīšanos, Liepiņš nepārprotami izmantojis Pāvila Gruznas noveli Alma Rūte. Visvairāk par to pārliecināmies, salīdzinot abu sacerējumu dialogus. Iecerētos nodomus te traucē tas, ka blakus personu tēli mākslinieciski daudz labāki nekā galvenie. Pašā priekšplānā izvirzās Meierovica brālēns Saša. Par mākslinieku kluba sabiedrības aprakstu Liepiņš pelnījis augstāko uzslavu. Kā dzīvs acu priekšā nostājas Gruzna, Jūlijs Pētersons, vairāki aktieri. Apskaužamā veiklībā divi teikumos tverts raksturīgais Roberta Krodera stāvā un personības izpausmē. Bet ko tas līdz, ja šai blakus personu un notikumu veiklajā tēlojumā pavisam necila, izplūdušām kontūrām rādās Alma Rūte un viņas vainas mantinieks Smiltnieks! Jūtami traucē vēl tas, ka arī „pieminekļa posmā" Liepiņš nav izvairījies no pliekanībām. Piemēram, Smiltnieka kundze klausās aiz durvīm. „Kauns gan bija, bet viņa tomēr ieskatījās pa atslēgas caurumu." Mierinādama greizsirdību, viņa domā, ka „vēl jau nekas briesmīgs nav noticis — no ceļiem līdz lūpām ir tāls ceļš. To viņa pati zināja pēc saviem jaunības piedzīvojumiem . . ."

Fābula Piemineklī viscaur saraustīta, bet jo sevišķi beigu daļā. Stāstījums lēkā no notikuma uz notikumu, vairākos gadījumos pavisam pēkšņi, tā ka notikumi nesaderīgi saplūst kopā. Tādas situācijas, kas vairāk atbilst autora talanta tieksmēm, izstrādātas rūpīgāk, bet citas skartas tikai garāmejot. — Vispār stāstam trūkst viengabalainības, trūkst noteikta stila. Te sastopam gan naturālu protokolismu (telefonogramma), gan cenšanos tēlot kāpinātā patētikā („likās, it kā sengrieķu varone Aspazija sērotu pie mirušā valstsvīra Perikla" — neizdevīgs salīdzinājums), gan sentimentālismu (Alma Rūte un Kristīne pie M. kapa, 36. lpp.; arī tas, ka abas sievietes tik ļoti jūsmo par M. fotoattēliem uz žurnālu vākiem), gan tīri spiritisku mistiku (vīna glāzes sakustas pašas no sevis un vīns izlīst uz galda).

Izteiksmē, ortografijā un interpunkcijā daudz kļūdu. Nevar zināt, par cik šai ziņā vainojams autors, par cik spiestuve resp. apgāds, kam pienākums rūpēties par korrektūru. Šā vai tā, būtu bijis labi, ja iespiešanai autors būtu devis to Pieminekļa tekstu, kas lasāms Ceļa 1947. g. 5./6. burtnīcā. Kā redzams, žurnāla korrektora darbs bijis īsti vietā, — kaut vai pieturas zīmju salikšanā. Tekstā, kas iespiests Ceļā, redzam novērstus arī dažus neveiklumus teikumu konstrukcijā.

Secinājums no visa teiktā: Olģerta Liepiņa nodomi bijuši plaši, iecere oriģināla, bet pietrūcis veiksmes. Literārs piemineklis lielajam valstsvīram ar šo stāstu nav uzcelts, neizstrādāta palikusi arī tā klusā, bet dziļā traģēdija, kas saistās ap Almu Rūti.

Jānis Rudzītis

Henriks Radauskis
(Henrikas Radauskas)

Lietuva

Kā jāntārpiņa spulga blāvi-zaigā,
Mums naktī zvēriskā tās gaisma zied,
Un nevaram mēs nogrimt purvā baigā,
Kaut ļaunas miglas kavē iet.

Kad pīpeni tu redzi pretī mājam,
Vai svēri dzeltēnu tur, atmatā,
Tad sirds, šī pacietīgā klejotāja,
Tev pēkšņi mostas Lietuvā.

Gan diena nāks, un atkal ieraudzīsi,
Kā liela saule peld pa Nemunu,
Kad atkal laukā jaunu vagu dzīsi
Ar roku maigi-spēcīgu.

No lietuvju valodas atdzejojis
Emīls Skujenieks.

SIGISMUNDA KAITE

Nesen redzēju kādu dāmu slaukot asaras, kamēr viņa lasīja populārā rakstnieka Remarka romantizētās bēgļu dzīves grāmatu „Triumfa arka". Šī romāna bēgļi valkā savus pēdējos angļu uzvalkus, dzīvo Parīzes viesnīcās, spēlē šachu, nervozi smēķē cigaretes un neiztiek bez aperatīfa un absinta nevienu dienu. Vispār, viņi izturas ļoti skaisti un varonīgi. Par pārskološanos gan neviens nedomā, un liekas, ka visi pieprot daudz svešvalodu. „Ak šie nabadziņi," nopūtās aizkustinātā dāma. (Starp citu, pati viņa itin priecīgi atpērk taukvielu kuponus latviešu kaŗa invalidiem, kam tie jāpārdod tādēļ, lai iegūtu līdzekļus dzīvošanai).

Jā, ir šādi bēgļi, un ir tādi bēgļi. Nesen biju arī kādās bēgļu viesībās, kuŗas aprakstot Remarkam no sava stila nemaz nebūtu jāatsakās. Galdā bija tikko vietas, kur nolikt iztukšotu padzēriena glāzīti. Šādās viesībās, gluži tāpat kā tais gados, kur katram jāņem līdzi sava siļķe, visi ir mīļi un labi cilvēki. Parasti tiek dziedātas bēdīgas dziesmas un runāta drosmīga valoda.

Tā nu kāds pieskandināja pie glāzes un teica: „Jā, mēs jau solāmies gan pasaulei rādīt, ko mēs varam, bet kā to izdarīsim svešā zemē ar svešu valodu?"

„Ak, ko jūs par tādām lietām," ievaidējās namamāte, — „taisni kad tik omulīgi!"

„Ar darbu mēs sevi parādīsim, ar darbu!" Kāds zināja īsto atbildi.

„Tā?" brīnījās valodu sācējs. „Bet Amerikā patlaban sevišķi populāra Funka un Luisa grāmata — Kā bagātināt valodu —. Tur ir, piemēram, tāds teikums: jūsu šefam ir lielāks vārdu krājums, tāpēc viņš ir šefs. Tas ir sekmju noslēpums, atrisināts pasaules valodu laboratorijās. Jo aprobežotāks vārdu krājums, jo aprobežotākas darba iespējas. Vārdi ir domu ieroči, un ir pats pēdējais laiks uzspodrināt visus ieročus, jo tikai labi apbruņotie pastāvēs."

„Latviešiem ir labs sakāmvārds: ar muti Rīgā, ar darbiem aizkrāsnē," kāds iesmējās. „Tāpēc es saku — lēnām pa tiltu! Gan jau zināsim, ko mācīties, kad būsim kaut kur tikuši. Ej nu mācies, kad nevari saost, kurp vējš aizpūtīs."

„Pareizi, Andrej," visapkārt atsaucās draugi. „Ielej labāk!"

Tad ierunājās filoloģijas studente: „Cilvēku no dzīvnieka atšķiŗ prāts, bet prātu izsaka valoda. Bet vai mēs tagad nesirgstam ar Sigismunda kaiti?"

„Sigismunda kaite? Kas tad tā tāda?"

„Sigismunds bija tas valdnieks, kas teica: ‚Es esmu Romas karalis un stāvu pāri gramatikai.' Tas bija 1414. gadā Konstancē, kad kāds garīdznieks viņam pārmeta kļūdainu runu."

„Ak tā," namamāte atvieglota pasmējās. „Jūs jau tikai blēņojaties. Lūdzu, ņemiet taču vēl maizīti!" Bet tad, apzinādamās viesmīlības pienākumu, viņa pagriezās pret pirmējo runātāju: „Īstenībā jau jums taisnība. Valodas jāmācās gan. Citādi mēs būsim mēmi, kā jau avīzēs rakstīja."

„Vai jūs, kundze, mācāties angliski?"

Nogriezusi lielu šķēli balta cepuma, kundze nogurusi atslīga krēslā. „Ak, ko nu es," viņa nopūtās. „man jau vīrs. Viņš jau nupat kā sāka mācīties."

Otrā galda galā uzrausās pats namatēvs. „Kā tad!" viņš liksmi iesaucās. „Von, tū, srī! Silentium ad cantum! Un dzerdams tu aizmirsti dzī—ī—ī— . . ."

„Ar dziesmām, ar dziesmām mēs iekaŗojam dzīvi", kāds čukstēja man līdzās.

Bet man ienāca prātā Bernharda Šova vārdi: „Vairums ļaužu domā divas vai trīs reizes gadā. Esmu kļuvis slavens tāpēc, ka domāju reizi nedēļā."

Kā nē, ļaudis tagad bieži domā. Domā tā: „Ko nu tik daudz domās, kas būs, tas būs!"

R. L.

Kas piespriedīs Latvijas prēmiju

Latvijas redakcijas izsludināto prēmiju piešķiršanu par labāko prozas darbu un labāko dzejoli, kas nodots redakcijai vai iespiests laikrakstā līdz š. g. 1. aprīlim, kā jau ziņots, izlems īpaša žūrijas komisija, kuŗu izraudzīs paši lasītāji. Tuvākā laikā laikrakstā būs ievietots kupons, kuŗā lasītāji varēs ierakstīt vēlamo žūrijas komisijas dalībnieku vārdus un paziņot tos redakcijai. Saskaņā ar šo lasītāju izteikto gribu, redakcija tad šādā ceļā izraudzītai žūrijai nodos visus caurskatāmos darbus prēmijas piešķiršanai, pie kam žūrija paredzēto prēmiju — 3000 marku par prozas darbu un 3000 marku par dzejoli — varēs piešķirt arī tādiem darbiem, kas redakcijai līdz 1. aprīlim būs gan nodoti, bet laikrakstā vēl nebūs publicēti.

„Otra puse"

Lasot komūnismu nosodītājus rakstus ASV presē, nebūtu jāpiemirst, ka Amerikā ir vispilnīgākā preses brīvība. Bet patiesi brīva prese atreferē visus notikumus, arī tādus, kas varbūt nepatīkami laikraksta paša viedoklim. Objektīva informācija šādā izpratnē ir visu notikumu faktisks atreferējums. Laikraksta paša ieskati atrodami vienīgi ievadrakstu nodaļā. Tā, piem., antikomūnistiskais amerikāņu laikraksts The Pittsburgh Press atreferē Metodistu federācijas gadskārtējo sanāksmi Kanzasas Sitijā, kur runātāji nopēluši Maršala plānu, Trumena doktrīnu, Amerikas nostāju atomenerģijas jautājumā un ASV ārpolitiku. Sanāksmē slavināta Padomju Savienība un galvenais runātājs pateicis, ka amerikāņu svarīgākā problēma neesot vis cīņa starp komūnismu un demokratiju, bet gan cīņa reakcijas, vecās kārtības, īpašumu pārvaldīšanas un topošās jaunās kārtības starpā, kas ausīšot cauri asinīm, asarām un sacensībai. Sekojošās pārrunās uz jautājumu par Krievijas darba nometnēm atbildēts: „Tās ir noziedznieku ieslodzīšanas vietas." Esot gan tiesa, ka Krievijā neatļaujot kritizēt komūnismu un komūnistu partijas vadoņus, bet caurmēra krievs to arī nemaz nevēloties darīt. Ja Krievijā koncentrācijas nometnēs ciešot arī nevainīgi un esot ierobežota cilvēku personīgā brīvība, tad pie tā esot vainīga Amerika, jo īpaši runas par kaŗu.

Caurmēra amerikānis, lasot šo atreferējumu laikraksta pirmajā lappusē, prāto, kam te taisnība, jo dzīve, vadīdamās no savas devīzes „Dodiet cilvēkiem gaismu un tie paši atradīs sev ceļu", pieminēto sanāksmi atreferējusi bez jebkādiem piebildumiem no redakcijas puses. Turpretī ievadraksta daļā šis laikraksts saka: „Mēs nespējam atcerēties līdzīgu gadījumu, kur tik lielas baznīcas vārds būtu tik nelietīgi izmantots. To spēj vienīgi viltīgi bezprincipu cilvēki."

Lasītājs pats var izšķirties, kam ticēt — sanāksmē vai laikraksta izteiktam viedoklim. Un ir skaidrs, ka daļa lasītāju izšķiras par vienu, daļa par otru viedokli.

Tas arvien jāatceras, lasot patiesi brīvā presē DP labvēlīgu ieskatu atreferējumus; tiem ir arī sava otra puse.

I. R.

SAIMNIECĪBAS PULSS

Anglijas automagnāts un rūpnieks Ņufilds britu eksporta veicināšanai ziedojis 1 milj. mārc. sterl. — Britu joslā 1947. g. ražots 71 milj. t ogļu vai 32% vairāk kā gadu iepriekš. — Divjoslu tērauda produkcija 1947. g. paredzēto 3 milj. t vietā bijusi 2,7 milj. t, 1948. g. paredzēts ražot 4,8 milj. t. — No pasaules tērauda produkcijas, ko 1947. gadā vērtēja 150 milj. t, ASV ražoja 85, Pad. Krievija 21, Anglija 14 un Francijas nepilnus 7 milj. t. — Divjoslu mežsaimniecības plānā 1948. gadam paredzēts izcirst 30 milj. ciešmetru koksnes.

— oec.

Knuts Lesiņš

ZIEMSVĒTKI TĒVA MĀJĀS

STĀSTS

(12. turpinājums)

Dejas, ko viņi spēlē, ir tāds pats mistrs kā viss šai vakarā; palūk, te vēl atskan olimpija, Aleksandrs III, padekatrs, padespaņš, tiek lēkta ungāriete un krakovjaks, pa vidam iegriežas reinlenderis, jaunāku laiku izskaņa — kādreiz visu ģimnazijas švītu sapnis — tango valsis, tad veco un jauno laiku grāvēji — Valencija, Ça c'est Paris, bostona un angļu valši, un allaž valsis un polka, kas liekas tīri nebeidzami, jo ļaudīm viņu ikdienas darbā norūdīti ķermeņi, bet tie maz dabūjuši kustēties mūzikas ritmā; netiek aizmirsti arī Kur tu teci gailīti, Tūdaliņ tagadiņ, Māte saka Jancīšam; pie tam visā šai deju mūzikas jūklī allaž atrodas pāri, kas atceras ir soļus, ir meldiņus, un tie nemaz nav veci cilvēki, tikai pa laikam kāds no degvīna iesarcis tēvocis uzlec pa polkai vai uzgriež veco valsi „ar piesēdienu". Bērni pamazām tiek aizvesti, vecākās sievietes sasēstas vienā galā blakus krustmātei un viņām atkal sava runāšana un savas atmiņas, bet tēvi uzkož, iedzeŗ, nokrekšķinājas, pamazām piesarkst un paceļ balsis, konkurēdami ar orķestri, no kuŗa arī dažs laiku pa laikam izstājas, lai dabūtu izgriezt savu kārtu ar ieskatīto meiču. Viss tinas pīpju dūmu miglā, tā kā brīžiem kāds jaunākas paaudzes kavalieris jau atveŗ logu; par caurvēju, protams, nevienam nav bēdas; vējš izcilā plānās un biezās kleitas, izvēdina sviedrus, ēdienu un tabakas smakas. Par iepriecinājumu citiem Grauda kundze nodejo mazurku, ko skatītāji pavada kāju piesitieniem; jautrība un troksnis aug augumā. Krusttēvs sēd, mierīgi tēgādams, galda galā, viņš dzeŗ tikai pāris glāžu, bet visa šī kņada arī viņu padarījusi jestru un reizēm viņš, pīpi ievilkdams, pārskata telpu, mazliet uzsmaidīdams vienam vai otram. Edvīns turas lieliski, būdams visur klāt, ir pie dzeršanas, ir pie spēlēšanas, ir aizlaizdams pa jokam uz kādu kaktu, kur iestājies apsīkums sarunā, dejodams ar jaunām un ar vecām, iestiepdams pa spainim alus vai uzlikdams galdā pa degvīna pudelei. Krustmāte lāgiem uzmana traukus un pārskata galdu, vai kaut kā netrūkst.

Anniņa staigā no viena kakta uz otru, no sola uz solu, it kā lāgā neatrazdama vietas. Viņa dejo labprāt, gluži labi, turēdamās taisna kā svecīte, tikai — valodas ar dejotājiem viņai kaut kā neveicas. Beidzot viņa atrod patvērumu man iepretī pie galda, blakus Grauda kundzei. Viņa kaut ko prasa, Grauda kundze smaidīdama paskatās manī. „Kāpēc ne!" viņa iesaucas. „Lūdziet droši, viņš nemaz nav tāds lepnikis." — Izrādās — Anniņai līdzi maza grāmatiņa, zaļa, puķotu vāku, kur ierakstīt kaut ko atmiņai. Esmu izvēlēts par upuri un smaidīdams raucu pieri: man nekas nenāk prātā. Acīm redzot viņa gaida no manis kaut ko nopietnu, bet man galvā tikai jociņi un sentimentālu pantiņu skrandas. „Varbūt mazliet vēlāk," es saku, „kamēr man kaut kas labs ienāks prātā." Lai liktos laipns, lūdzu viņu dejot. Bet kad esam aplaiduši pirmo valša apli klusēdami un raudzīdamies, kā Edvīns dejo ar Elgas jaunkundzi, mēs redzam, ka ar Elgas jaunkundzi kaut kas nav kārtībā: viņa pēkšņi izskatās tik bāla, atlaižas no Edvīna, kas paliek izbrīnā stāvam, tad sagrīļojas un noslīkst zemē gar solu. Pēc maz mirkļiem visi pārtraukuši dejot. Elgas jaunkundze nav gluži noģībusi, viņa atkal mēģina piecelties. Edvīns palīdz, mēs ar Anniņu arī piesteidzamies klāt un vedam viņu projām uz tēvoča istabu. Viņa nokrīt uz gultas malas, un visi piedāvā viņai kaut ko iedzert, Orņu tēvs pat iesteidzies ar degvīna glāzi. Anniņa sameklē baldriānu. Elgas jaunkundze iedzeŗ un mēģina smaidīt. Viņu apgulda gultā, dāķie palīdzētāji pamazām izklīst. Istabā paliek krustmāte un Anniņa gatavojot aukstu dvieļa apliekamo. Mēs ejam ar Edvīnu atpakaļ. Viņš izskatās nopietns.

„Kas tas?" es prasu. „Nelikās, ka viņai būtu kāda vaina . . ." Bet man nāk prātā, ka viņa sūdzējās par galvas reibšanu uz riņķa slēžām.

„Nu — ko man zināt?" Edvīns saka. „Laikam sirds lēkme, Rīgā arī reiz gadījās."

„Būsi meitu par ciešu saspiedis!" Orņu tēvs zobo Edvīnu.

Mēs apsēstamies pie galda. Edvīns ir mazliet sadrūmis. Dažos teikumos es uzzinu, kas mani ziņkāro. Tā nav mīlestība, kas varētu beigties ar kaut ko saskanīgu. Lai Elgas jaunkundze uzņemtos, ko Edvīns vēlas — apprecēties un dzīvot Kairēnos, to viņa nevar, ir mājas apstākļu dēļ, ir tādēļ, ka negrib būt Edvīna vecākiem par vārguli acīs. Bet to, ko viņa gribētu — lai Edvīns pārnāk uz Rīgu, nobeigtu studijas un tad apprecētos — tas Edvīnam nav pa prātam. Viņš arī mazliet iespītējies, un varbūt esmu šai iespītībā kādu tiesu vainīgs ar saviem prātojumiem. Tā šī lieta velkas jau trīs gadus. „Caurvējā svece deg asāk vai nodziest," Edvīns prāto. Liekas, tā taisās nodzist. „Viņa jau arī ar citiem . . ." Edvīns nosaka, uzmezdams man īsu, zīmīgu skatienu. Viņš pieceļas un iet atkal pārlūkot Elgas jaunkundzi.

Pēc pusnakts Edvīns iznāk no tēvoča istabas un, vijoli tverdams, pamāj man ar galvu. „Ieej tu — parunājies, man nav vairāk laika. Arī slims ciemiņš ir ciemiņš . . ." Viņš izslien plecus un zodu, uzsākdams polku.

Elgas jaunkundze guļ krustmātes gultā, lakatu sasegusies, uz galda blakus kafejas tasīte. Mazās deglenes gaismā viņa izskatās pelēka.

„Jums laikam iet jautri?" viņa saka.

„Jā, tiešām nevaru sūdzēties. Kā jūtaties?"

„Labāk, man tikai drusku drebuļi."

Es saņemu viņas rokas, tās ir gluži aukstas, un es gribu tās mazliet pasildīt. Viņa atļauj. „Jums tik siltas rokas," viņa saka un pavelk tās zem lakata, uz krūtīm. Mirkli es sajūtu viņas miesas kailo un maigo samtu. Tur viņi dus — divi apaļumi, ap kuŗiem griežas pasaule . . .

„Pastāstiet kaut ko," viņa bilst, ieritinādama galvu ciešāk spilvenā.

„Ko? — Kad man prasa, esmu parasti bez teicamā."

„Nupat jūs teicāt, ka jums iet jautri; jūs arī neizskatāties bēdīgs . . . Bet pirmīt, kad nācām mājās, jūs stāstījāt, ka gribat noiet kādā dziļākā dzīvē, kas nav īstenība . . . Vai tad jums arī nav kādas citas — savas un īstenas dzīves? Tāda taču ir katram . . ."

„Tā ir tik necila, ka par to nav vērts runāt. Tai nav nozīmes . . . Bet man ir tieksme dzīvot vairākus mūžus, tos, par kuŗiem domāju un rakstu, — tie ir svarīgāki."

„Rakstīts taču nav dzīvots," Elgas jaunkundze domīgi bilst.

„Jums nepatīk tāda abstrakta filozofēšana? — Tas ir vairāk nekā dzīvots . . . Un šai ceļā es negribu apstāties. Tiesa, man reizēm tā gadās . . . Ja visas manas domas paliktu tur, kur patlaban atpūšas manas rokas, tad es būtu nomaldījies, mans ceļš būtu galā . . ."

Brītiņu viņa domā, tad lēni atlaiž manas rokas. „Jūs laikam gribat iet pie citiem. Ejiet."

„Varbūt es negribu, es vēlos jūs vēl iepriecināt . . ."

„Kā gan jūs to varētu! Nē, ejiet vien, tā arī būs labāk."

Es noliecos, noskūpstu viņas bālās un sausās lūpas, un tā ir mūsu pēdigā saruna.

(Turpmāk beigas)

Chronika

Dziedātājs Arturs Priednieks-Kavara, kas izceļojis uz Savienotām Valstīm, pēc ierašanās Ņujorkā saņēmis aicinājumu dziedāt kādā kazaku korī ar atalgojumu 120 dolaru nedēļā. Dziedonis aicinājumu noraidījis un meklējot angažementu kā opersolists.

Andrēja Leišes grāmatu Putnkopība izdevis L. Rumaka apgāds Valkā. Grāmata maksā 10 markas.

Edīte Pfeifere piedalījusies dziesmu spēles Zaļā pļava izrādē, ko Kopenhagenā rīkojuši latviešu studenti.

Maskavas dusmas par Francijas-Spānijas robežas atvēršanu

VAI IZŠĶIRŠANOS PAR MARŠALA PLĀNU ATLIKS LĪDZ ASV PREZIDENTA IEVĒLĒŠANAI?

Informētas aprindas Vašingtonā ziņo, ka martā paredzama jauna 16 Maršala plāna valstu konference. Lai gan Anglijas ārlietu ministrija oficiāli paziņojusi, ka nav gatavojušies jaunas konferences sasaukšanai, Vašingtonas korespondenti ziņo, ka ASV, Anglija un Francija vienojušās, ka labākais laiks jaunai apspriedei par sadarbību Maršala plāna ietvaros būtu marts, kad ASV senāts būšot apspriedis plānu un palīdzību Eiropai un kongresa ārlietu komisija publicējusi savus ieskatus.

„Daily Mail" pie šīs ziņas piebilst, ka tādā gadījumā konference gan vairs nevarēšot ietekmēt amerikāņu likumdevējus. Pēc pēdējām ziņām, esot jārēķinājas, ka kongress ļoti ievērojami sašaurināšot pagaidu palīdzības apmērus un galīgo izšķiršanos par Maršala plānu atlikšot līdz tam laikam, kad būšot ievēlēts jaunais ASV prezidents, tātad līdz gada beigām, jo prezidenta vēlēšanas notiks novembrī. Bez tam kongress gribot sīkākas ziņas no pašām Eiropas valstīm. Reutera aģentūra paredz, ka kongress sašaurināšot palīdzības summu pirmiem 15 mēnešiem vismaz par miljardu dolaru.

Angļu un franču „Maršala plāna misija", kas sākusi apmeklēt pārējās 16 plānā ietvertās valstis, no Beļģijas izbraukusi uz Skandinaviju. Kad tā būs apmeklējusi visas trīs Skandinavijas valstis un tieši sarunājusies ar valdībām, misijas rīcībā būšot sīkas ziņas par 10 Eiropas valstīm.

ASV ārlietu ministrija oficiālā vēstījumā izteikusi savu gandarījumu par franču un itaļu sarunām saimnieciskas ūnijas izveidošanai. Vēstījumā teikts, ka šī plāna reālizēšanai būtu vēsturiska nozīme ne vien Eiropai, bet visai pasaulei. ASV turpināšot vērot franču un itaļu sarunas ar vislielākām simpatijām.

Naktī no pirmdienas uz otrdienu oficiāli atklāta satiksme pāri Spānijas un Francijas robežai. Nebija nekādu ceremoniju un tikai nelieli ziņkārīgo pūlīši noskatījās, ka robežsargi paceļ sarkanbaltos robežaizsprostus, kas bijuši nolaisti kopš 1946. g. 27. februāra, kad ģenerāļa Franko kalniešu kaŗavīri noslēdza robežu divdesmitčetras stundas pirms stājās spēkā Francijas valdības lēmums par sakaru pārtraukšanu ar fašistisko kaimiņu.

Par satiksmes atjaunošanu visvairāk, protams, sašutusi komūnistu prese. Maskavas radiofona komentātors apgalvojis, ka robežas atvēršana esot jau pagājušā gadā ievadītu sarunu rezultāts. Francija esot bijusi viena no pirmām valstīm, kas sekojusi UN lēmumam pārtraukt sakarus ar Franko Spāniju, bet divos gados Francijas politika esot radikāli grozījusies. Robežu atvērdama, Francijas valdība esot „nomaksājusi meslus Vašingtonai". Šumaņa-Bido valdība, pēc Maskavas domām, stiprinot Franko režīmu par spīti tam, ka tas esot tiešs drauds Francijai. Valdība turpinot veicināt amerikāņu ekspansiju Eiropā un Vidusjūrā. Maskavas komentātors atkārtojis arī apgalvojumus, ka franču valdība „palīdz reālizēt amerikāņu plānus par Spānijas iekļaušanu Maršala plānā un Bevina Rietumeiropas savienībā", un ka tā uzņēmusies „amerikāņu imperiālisma aģenta pienākumus Eiropā un Ziemeļafrikā".

Pret vienošanos ar Spāniju skarbi nostājās ne vien franču komūnistu prese, bet arī Leons Blums savā laikrakstā „Populaire". TASS ziņo, ka Asturijas provincē pašā Spānijā notikusi komūnistu sacelšanās.

ASV ārlietu ministrs Maršals preses konferencē no jauna paskaidrojis, ka ASV neierosinās Spānijas iekļaušanu Maršala plānā. Tā esot Eiropas valstu pašu darīšana. Angļu ministrs MakNīls apakšnamā paskaidrojis, ka Lielbritanija arī turpmāk neaicināšot Spāniju piedalīties Maršala plānā, „kamēr tur pastāvēs totālitārs režīms". Uz kāda konservātīvo deputāta jautājumu, kāpēc tad aicinātas tādas valstis, kā Dienvidslavija, Rumānija un Bulgārija, ministrs nav atbildējis.

Argentīnas valdība paziņojusi, ka piešķir Spānijai 1,8 miljardu peso aizdevumu uz desmit gadiem. Naudu visvairāk izlietošot pašu argentīniešu preču iepirkšanai.

Zviedrijas ārlietu ministrs Undens pa otram lāgam, pārpratumu novēršanai, paskaidrojis, ka Zviedrija atbalsta Maršala plānu pilnā mērā un nenoraida arī Bevina plānu par Rietumeiropas savienību.

Dienvidslavijas sūtnis ASV pa trešam lāgam protestējis pret Dienvidslavijas līdzekļu bloķēšanu. Notā viņš pieprasījis šo līdzekļu debloķēšanu neatkarīgi no tā, kas notikšot ar amerikāņu īpašumiem Dienvidslavijā, jo „tā esot pavisam cita lieta".

NYHT, DM, BBC

AMERIKĀS KOMŪNISTIEM PIESOLA BRĪVU CEĻU UZ PADOMJU SAVIENĪBU

ASV nodibināta Pretkomūnistiskā apvienība, kuras mērķis ir dot visiem Amerikas komūnistiem iespēju izceļot uz Padomju Savienību, ziņo lietuviešu laikraksts „Musu Kelias". Apvienība nolēmusi aizbraucējiem samaksāt ceļa izdevumus lidmašīnās, dzelzceļu un kuģī I. klasē, ja tie atsakās no ASV pavalstniecības un apsolās nekad vairs neatgriezties Amerikā. Apvienība vēloties padarīt laimīgus visus komūnistus, ar sabiedriskiem līdzekļiem palīdzot viņiem nokļūt Padomijā. Līdz šim tomēr neviens reflektants brīvajam braucienam neesot pieteicies.

LV

„Cilvēki — vērtīgākais imports," saka Volless

ĀRZEMJU PRESES BALSIS PAR DP

Henrijs Volless laikrakstā „New Republic" norāda, ka, lai atrisinātu DP problēmu — kā žīdu tā nežīdu — līdztekus Palestīnas sadalīšanai nepieciešama ātra rīcība vēl divos citos virzienos. Vispirms jāpieņem Stretona likumprojekts. Bez tam ASV ar UN palīdzību būtu jāpanāk, lai katra valsts uzņemtu zināmu DP kvoti. Ikvienai valstij, kuŗai ir vēl neizmantotas saimnieciskas iespējas, būtu jābūt priecīgai, ja tā var uzņemt lielāku DP skaitu. „Daudzi piemirst, ka cilvēki ir visvērtīgākais imports," raksta Volless. „Ja ievestas govs vērtība ir 250 dolaru, cik tad nav vērts jauns ieceļotājs? Mēs visi Amerikā esam piemirsuši, ka ir vēl simtiem tūkstošu, kam nepieciešams palīdzēt, un ka bagātākā pasaules nācija vēl nav darījusi savu tiesu, lai palīdzētu Hitlera upuriem. Ja to darīsim, tad mēs iegūsim, nevis zaudēsim. Kādreiz ASV bija apspiesto patvērums . . . Tagad mūs saukā par reakcionāriem. Panākot Palestīnas nokārtojumu, pieņemot Stretona likumu un izmantojot savu ietekmi UN, mēs atvieglosim savu sirdsapziņu."

Sinsinati katoļu laikraksts „The Catholic Telegraph-Register" ievadrakstā, kas veltīts DP problēmai, norāda, ka „dzelzs aizkaru" lietošana neesot tikai tipiski krievu paņēmiens vien. Arī ASV esot viens šāds aizkars, gan ne tuvu tik necaurlaidīgs kā krievu, bet tas tomēr aiztur tūkstošiem pārvietoto personu, kas gribētu kļūt par nākošiem ASV pilsoņiem.

Laikraksts atsaucas uz pāvesta un dažu augstāku amerikāņu garīdznieku nostāšanos DP pusē un atgādina, ka ikvienam, kas sevī nejūt kristīga cilvēka pienākumu palīdzēt DP, vismaz būtu jāatceras, ka ar DP ielaišanu amerikāņi ne vien palīdzētu savas nācijas sirdsapziņai, bet arī nācijas naudas makam, jo ASV valdībai iziet 150 miljonu dolaru gadā DP uzturēšanai Vācijas amerikāņu joslā vien.

Montrealas bankas prezidents Džordžs V. Spinejs bankas akcionāru gada sapulcē prasīja izstrādāt tādu imigrācijas programmu, kas palielinātu Kanādas iedzīvotāju skaitu un reizē samazinātu nepieciešamos palīdzības sūtījumus Eiropai. Ja Kanādu grib saimnieciski pilnībā izmantot, tad iedzīvotāju pieaugums esot nepieciešams. Kanādā esot vēl pārāk daudz tukšas telpas, kur varētu un vajadzētu sākt kušus, kuru tagad ar lieliem personīgiem upuriem atbalsta kanādieši.

„Pārdodamas plaušas"

Berlīnes melnā tirgus preču sortimentā esot paplašinājies ar gluži jaunu nozari — veselu plaušu rentgena uzņēmumiem, — raksta „New York Times" Eiropas izdevums. Šo neparasto preci rosīgi noņemot pārvietotās personas, kas vēlas izceļot uz Kanādu vai ASV, bet zina, ka bojātu plaušu dēļ nespēs izturēt stingro medicīnisko pārbaudi. Lai šim šķēršlim imigrācijas komisijās mēģinātu tikt pāri, DP iegādājas veselu, spēcīgu plaušu rentgena uzņēmumus. To sagādi, savukārt, noorganizējusi kāda cita DP grupa, iepērkot rentgena uzņēmumus par „ļoti augstām" cenām franču joslas slimnīcās.

Laikraksts to pasniedz kā kuriozu ar virsrakstu „Pārdodamas plaušas". „Nepārvietotai personai" tā tiešām ir ziņa ar krietnu kuriozitātes piegaršu, bet tā spilgti atklāj arī desmittūkstošu cilvēku traģēdiju, kas kaŗā zaudējuši ne vien savu zemi, valsti, piederīgos un mantu, bet arī veselību un — kā liekas — tiesības uz normāla cilvēka dzīvi. Jo šos strandējušos ar viņu sabojātām plaušām un sabojāto dzīvi negrib neviens. Derīgu rentgena uzņēmumu gan melnā biržā var nopirkt, bet ne jaunas plaušas un — jaunu, normālu dzīvi.

Č.

DAŽOS VĀRDOS

Viktoram Kravčenko, kas kaŗa laikā bija padomju tirdzniecības delegācijas loceklis ASV, bet pēc tam atteicās no komūnisma un slapstījās Amerikā, kļūdams populārs ar grāmatu „Es izvēlējos brīvību", tagad, pēc „Newsweek" ziņām, piešķirs tiesības pastāvīgi palikt uz dzīvi ASV. Kongress pieņemšot īpašu likuma papildinājumu, lai viņam piešķirtu šīs tiesības par spīti vispārējam noteikumam, ka ASV nedrīkst uzturēties personas, kas kādreiz piedalījušās organizācijās pastāvošās valdības gāšanai.

Divi komūnistu ministri atlaisti no Ziemeļreinas-Vestfāles valdības.

Pr.:identents Trumens devies atvaļinājumā, ko pavadīs Floridā. Viņš neatgriezīšoties Baltā namā pirms 5. marta.

Padomju iestādes Austrijā apķīlājušas laikraksta „Die Weltpresse" numuru, kuŗā bija iespiests no kāda angļu laikraksta pārņemts raksts ar minējumiem par Staļina pēcnācējiem.

Čechoslovakijas katoļu garīdzniekiem aizliegts kandidēt nākošās vēlēšanās bez tiešās priekšniecības atļaujas, čechu un slovaku katoļu garīdznieku konferencē paziņojis Čechoslovakijas kardinālis.

Beļģijā streiko jau puse visu ogļraču. Valdība solījusi tiem uz 3 mēnešiem 5 proc. algu paaugstinājumu, bet ogļrači prasa to visam gadam. Pēc Maskavas ziņām, streikotāju skaits trešdien sasniedzis 60.000.

2 turku lidmašīnas nogāztas Bulgārijā ap 200 km no robežas, ziņo Berominsteras radio. Lidmašīnas neesot klausījušas brīdinājumu šāvieniem un pēc tam sašautas.

Nežēlastībā krituši arī slavenie padomju komponisti **Prokofjevs un Šostakovičs,** ziņo Štutgartes radio. Viņiem pārmet, ka viņu kompozicijās esot „pretdemokratiskas tendences".

Preču un pakalpojumu cenas Francijā nedrīkst pārsniegt š. g. 15. janvāra līmeni, ja nav pieauguši ražošanas izdevumi, noteikusi Francijas valdība. Likumprojekts iesniegts nacionālai sapulcei.

Korejas jautājuma apspriešanai 19. februārī sanāks UN mazā asambleja.

Pāvests pieņēmis kādu žīdu DP delegāciju un svētījis žīdu labdarības organizācijas.

Klinšu šķēlējas bumbas, ar kuŗām Hitlers savā laikā plānojis sagraut Gibraltāru, tagad Nirnbergas tuvumā saspridzina. Šīs bumbas konstruētas tā, lai varētu sagraut 10 metru biezu dabisku klinti.

Gaisā virs Atlantijas okeana degvielu no citas lidmašīnas uzņēmis angļu satiksmes lidmašīnu sabiedrības „Liberator", kas ar pasažieriem ieradies no Monreālas Londonā. Degvielas no vienas mašīnas otrā pārlietas 3000 m augstumā, lidojot ar 100 km ātrumu stundā.

No Italijas sociālistu partijas, kas ar balsu vairākumu nolēma vēlēšanās apvienot sarakstus ar komūnistiem, izstājas daudzi ievērojami biedri. Izstājies arī agrākais ministrs un partijas ģenerālsekretārs Lombardo.

Jaunu pasaules rekordu 100 km lidojumā sasniedzis angļu lidotājs ar Meteor 4 tipa mašīnu, kas apgādāta diviem dižu motoriem. Viņš sasniedzis vairāk nekā 900 km stundas ātrumu.

„Demilitārizēts" arī Berlīnes pilsētas ģerboņa lācis, kam, pēc pilsētas pārvaldes jaunā projekta, nav vairs ne asās mēles, nedz ķetnu.

Vācu bīskapi aicina sabotēt denacifikāciju

Pēdējā laikā vairojušies gadījumi, kad vācu amatpersonas publiski asā formā kritizē rietumu sabiedroto okupācijas politiku un pat propagandē nesadarbošanos ar to. „New York Times" konstatē, ka sākušies vācu kritikas uzplūdi, izmantojot rietumu sabiedroto deklarēto runas brīvību. Piemēram, minēts tā sauktais „Zemlera gadījums" kā arī mācītāja Nīmellera uzmudinājums uz nesadarbošanās politiku, ko viņš Hesenē izteicis publiski no kanceles. Nīmellers aicinājis vāciešus sabotēt amerikāņu joslas denacifikācijas likuma reālizēšanu. Neesot tomēr sagaidāms, ka pret Vācijā un arī Amerikā populāro Nīmelleru ievadītu kādu rīcību, bet viņa uzmudinājumu uz nepaklausību uzskata par simptomatisku pēdējā laika vācu politikai.

Apvienotās joslas saimniecības šefu Zemleru gan atlaida no vietas, bet nekas nav darīts pret kristīgo sociālistu partijas kritiku pret Zemlera atlaišanu; partijas pārstāvji izteikušies, ka runas brīvība esot mīts, jo pirms Zemlera atlaišanas neesot konsultēta apvienotās joslas saimniecības padome.

Okupācijas iestādēm neesot viegli katrā gadījumā izšķirt, vai runa ir tikai par legālu kritiku, vai runas brīvības ļaunprātīgu izmantošanu, raksta „New York Times". Bieži vien tām jāizšķiroties, vai nu vācu uzbrukumus ignorēt vai arī šķietami rīkoties pret pašu deklarētajiem runas brīvības principiem. Rezultātā vācu politiskie vadoņi sākot justies arvien „lielāki". Viņiem talkā nāk rietumu valstu un padomju okupācijas politikas pretešķības un pārtikas krize.

Līdzīgu nostāju kā Nīmellers savā personīgajā vēstījumā ieņēmuši arī visas amerikāņu joslas protestantu bīskapi, kas pēc sanāksmes Štutgartē izdotā vēstījuma pārmet, ka denacifikācija praktiski esot vienīgi šķērslis vāciešu politiskās apziņas šķīstīšanai un to izmantojot politiskām ļaunprātībām. Bīskapi aizliedz mācītājiem brīvprātīgi piedalīties jebkādā denacifikācijas darbā un aicina baznīcas locekļus rīkoties tāpat. Ģenerālis Klejs, kā atstāsta „New York Herald Tribune", esot ļoti nožēlojis šo gadījumu un izteicies: „Es šaubos, vai tā ir labu pavalstnieku iezīme — mudināt citus pilsoņus uz nepaklausību likumam."

NYT, NYHT

Sadala Italijas bijušo kaŗa floti

Padomju Savienība saņems no Italijas, saskaņā ar mierlīgumu, 27 kaŗa kuģus un 13 palīgkuģus, to vidū divas modernas tālbraucējas zemūdenes eksperimentālām vajadzībām, 18.000 tonnu kaujas kuģi Giulio Cesare un divus kreiserus, ziņo „Daily Mail". 38 citus kaŗa kuģus un 47 palīgkuģus saņems Francija, Dienvidslavija, Grieķija un Albānija. Pirmie divi kuģi Francijai bija jāsaņem jau šonedēļ.

Kuģu sadali veic četru lielvalstu flotes lietpratēju komisija Romā. Komisijas darbu apgrūtina krievu prasība — Padomju Savienībai pienākošos kuģus salabot un nodot lietošanas kārtībā. Arī ASV bija piespriesti 13 itaļu kaŗa kuģi un 14 palīgkuģi, bet tās savas prasības neuztur. Tāpat Anglija atteikusies no tai piešķirtajiem kuģiem, atskaitot dažas patruļu motorlaivas. Šos kuģus izmantos pašu itaļu rūpniecība, noārdot lūžņos.

DM

Salonikos sprāgst granātas

(Turpinājums no 1. lpp.)

„Bet", saka Bigarts, „lieta tā, ka grieķi ir gudri, un ja viņus mēģina piemānīt, tad arī jūt, ka viņus māna. Viņi ļoti labi zina, ka ASV nevar pamest Grieķiju likteņa varā." Tāpēc grieķu valdība joprojām turpinot žēloties, ka amerikāņu palīdzība pārāk niecīga, un tās kaŗaspēks turpina tikai aizstāvēties, par spīti amerikāņu padomiem, ka vislabākā aizstāvēšanās taktika ir pretuzbrukums.

Kauju rajonā amerikāņu virsnieki konstatējuši vēl otru svarīgu kavēkli cīņām. Visi sīkie ciemi pieprasa, lai tos sarga katru atsevišķi, un valdība, šim pieprasījumam klausīdama, arī katrā pat vismazākā ciemā novietojusi savu garnizonu. Divīzijas tādējādi izkliedētas un praktiski nemaz nav spējīgas ofensīvi operēt. Apsargāt katru ciemu atsevišķi, pēc amerikāņu atzinuma, nebūtu iespējams pat tad, ja civilās aizsardzības miliciju divkāršotu. Militārā misija tāpēc gatavojoties diplomātiskas stingrības līdzekļiem pieprasīt, lai grieķu valdība vismaz daļu kaŗaspēka Ziemeļgrieķijā beidzot atbrīvo patiesi nopietnām operācijām. — Atēnās šinīs dienās ieradies arī amerikāņu Vidusjūras flotes virspavēlniecības pārstāvis admirālis Konolijs, kas apspriežas ar nacionālās valdības kaŗa padomi.

No Ankaras ziņo, ka ASV militārās misijas vadītājs pieprasījis Vašingtonai apstiprināt 125 milj. dolaru tālākai palīdzībai Turcijai. Šī nauda esot jāpiešķir pēc 1. aprīļa un to izlietošot armijas, flotes un ceļu tīkla izveidošanai. Līdz 1. aprīlim Turcijā būšot ieradušies visi 260 amerikāņu virsnieki, kas paredzēti līgumā ar Turciju.

NYHT, BBC

Kooperātīvie pasākumi ceļ labklājību

LATVIEŠU KOOPERĀCIJAS DARBINIEKU SANĀKSME LĪBEKĀ

„Kooperācijas darbs jāturpina arī tad, ja Vācijā paliek kaut vai tikai 100 latviešu," teica dir. J. Vilciņš kooperācijas darbinieku sanāksmē Lībekā, kur piedalījās 55 kopu pārstāvji. Līdz šim lielākā rosība bijusi angļu joslā. Tur kooperātīvos pasākumos apvienoti 5004 tautieši. Dir. Lezdiņš nolasīja sūtņa K. Zariņa vēstuli, ka Starptautiskā kooperātoru alianse Londonā, kas apvieno 40.000 kooperātīvus, solījusi savu atbalstu latviešu kooperātoru saimei Vācijā.

Pēc 2 dienu apspriedēm pieņēma vairumtirdzniecības Turības jaunos statūtus. Tie nosaka, ka Turība ir visu kooperātīvo kopu īpašums, bet atsevišķās kopās apvienoto tautiešu līdzekļi ir šo kooperātīvu īpašums, kas izlietojami kopdarbības idejas veicināšanai. Preces drīkst pārdot vienīgi pārvietotām personām. Kooperātoru darbs lielā mērā sekmējis vairākas citas emigrācijas dzīves nozares. Pēc E. Lielozola nolasītās statistikas redzams, ka kooperātīvu biedri, paši nezinot, 1947. g. kultūrāliem un sociāliem mērķiem devuši daudz līdzekļu. Katrs biedrs no savas peļņas labdarīgiem mērķiem caurmērā ziedojis RM 107.—. Kopdarbības ideja ceļ tautiešu labklājību.

Sanāksmē izpaudās doma, ka darāms viss iespējamais, lai panāktu cenu pazemināšanu precēm. Jāveicina pašražotāju kopu attīstība.

Turības valdes sēdeklis būs Lībekā. Valdē ievēlēja E. Lielozolu, T. Silkalnu un O. Lapiņu, padomē — K. Tomsonu, A. Strazdiņu, J. Purmali, A. Gribustu, P. Ludvigu un D. Ķenci, bet revīzijas komisijā — J. Tēraudu, Siliņu un E. Rudzīti.

Ne viss, kas spīd, ir zelts

„The Edinburgh Evening Dispatch" ziņo: „Nesen atbrīvoti divi vīri, kas bija aizturēti par mēģinājumu par spekulātīvām cenām pirkt zeltu no kāda cilvēka, kas uzdevies kā spekulants, bet patiesībā bijis pārģērbies policijas inspektors. Viņi atbrīvoti pēc tam, kad pierādījuši, ka paši bijuši pārģērbušies policijas inspektori, kas tādā veidā gribējuši pārsteigt spekulantus."

Gotu burti atklāj vācu zēna dēkas

11 gadu vecais vācu zēns Jirgens Kūls aizbēdzis no vecākiem un 9 mēnešus uzturējies Vācijā un Francijā kā angļu kaŗa bārenis Dikijs Laurenss. Angļu policija viņu notvēra Parīzē, kad viņš savu vārdu bija parakstījis ar tikai Vācijā pazīstamajiem gotu burtiem. Zēns atzinies, bet tad ar lielu vairumu aspirīna mēģinājis izdarīt pašnāvību. Viņš izglābts un nogādāts pie vecākiem Berlīnē.

Čechoslovakija pasaules meistarvienība galda tenisā

Pasaules meistarsacīkstēs galda tenisā Londonā piedalās 24 valstu sportisti. Vīriešu sacensībās vienībām uzvarēja Čechoslovakijas izlase. Pateicoties pasaules meistara Vanas lieliskajai s[illegible]lēi, čechi finālā pieveica frančus 5—2. Sieviešu konkurencē 1. v. ieguva Anglija, izšķirējā spēlē pieveicot Ungāriju 3—1.

—oOo—

Latviešu trimdas meistarsacīkstes slēpošanā notiks 14., 15. un 16. febr. Berchtesgādenā.

Berchtesgādenas Insulas nometnes vadība paskaidro, ka īres maksa slēpotāju mītnei Berchtesgādenā tiešām dārga, jo ļoti daudz izmaksā kurināmā iegāde.

Rekordistes Mirdzas Timmas jaunatnes lugas Karoga teiksma uzvedums skautu izpildījumā notika 7. febr. Vircburgā.

Valkas meistartitulu šachā izcīnija J. Stuberovskis, 2. V. Ceļmalis.

Sargu rota Viesturs (Apše, Bērziņš, Lubis, Krautmanis, Berģis, Flencendorfs) uzvarēja 4 vienību volejbola turnīrā Valkā, finālā pieveicot Valkas sportistus 11—15, 15—13, 15—6.

ASV ārlietu ministrs Maršals sālozējis kārtību 1948. g. spēlēm Devisa kausa izcīņā tenisā.

Sportists ar uzvārdu Musolīni bija Italijas vienībā olimpiskajās sacensībās St. Moricā.

Ar Hermana Gēringa kādreizējo luksusvagonu St. Moricas olimpiskajās spēlēs ieradās grupa ASV sportistu.

Londonas laikraksts „Times" pirmo reizi 150 g. pastāvēšanas laikā olimpisko sacensību informāciju no St. Moricas sniedza 1. lappusē.

Londonas olimpiskajās spēlēs iespējama 200 PSRS sportistu piedalīšanās, AP pārstāvjiem St. Moricā paskaidroja krievi.

Pasaules un Eiropas meistarsacīkstes ledushokejā 1949. g. notiks Stokholmā.

Lietuviešu bokseris Severinas, kas dzīvo Augsburgā, pārgājis profesionālos. Savā otrajā profi cīņā Firtā viņš uzvarēja vācieti Kalzeru (Baireita) 3. gājienā ar knock-out.

Holandietis Osendarps, viens no Eiropas visu laiku ātrākajiem sprinteriem, par sadarbošanos ar Vāciešiem okupācijas laikā sodīts ar 15 gadiem cietumā un tiesību zaudēšanu.

Čechoslovakijas ledushokejisti šajās dienās viesojas Maskavā. 28. febr. čechi spēlēs starptautiskā turnīrā Parizē, bet pēc tam dosies sacīkšu turnejā uz ASV.

1 olu dienā katram Londonas olimpisko spēļu dalībniekam sola Dānija. „Spēļu" laikā svaigas olas ik dienas no Kopenhagenas uz Londonu nogādās ar lidmašīnu.

Futbola totālizātoru šogad domāts noorganizēt Austrijā un Dānijā.

VAI LATVIEŠI CĪNĪ[illegible]IES VĀCIJAS MEISTARTITULA DĒĻ LEDUSHOKEJĀ?

HC. AUGSBURG LIELĀ UZVARA GA-PA

Trīs apdāvināti latviešu jaunās paaudzes ledushokejisti HCA sastāvā. No kreisās: V. Kleinops, E. Koņeckis un O. Ritums.

Ne mazāk kā 6 latvieši — A. Ansons, R. Bluķis, V. Kleinops, R. Veide, E. Koņeckis un O. Ritums bija HC. Augsburg ledushokeja vienības sastāvā, kad tā Dienvidvācijas meistarības izcīņā 5. febr. Ga-Pa uzvarēja EV. Füssen 8—3 (2—0, 4—0, 2—3). Tas ir HCA lielākais panākums kluba pastāvēšanas laikā. Fīsenieši pirms tam bija pieveikuši daudzkārtējo Vācijas meistarvienību SC. Riessersee 6—4.

Dienvidvācijas 2 labākās vienības iegūs tiesības cīnīties Vācijas meistartitula dēļ. Iespējams, ka 3 vienībām — SC. Riessersee, HC. Augsburg un EV. Füssen būs vienāds punktu skaits un finālistus Vācijas meistarībai izšķirs iegūto un zaudēto vārtu attiecība. Arī tādā gadījumā HCA vienībai, kam vēl atlikusi spēle tikai ar SC. Tegernsee, ir vislabākās izredzes kvalificēties Vācijas meistarsacīkstēm. EV. Füssen uzvarēja SC. Tegernsee 20—0, bet SC. Riessersee veica SC. Tegernsee 14—0.

7. febr. HCA vienība Ga—Pa spēlēja 2—2 (1—0, 0—1, 1—1) neizšķirti ar Blau-Weiss. Augsburgiešu sastāvā šoreiz bija tikai 2 latvieši — A. Ansons un O. Ritums.

ORI

Vai Ķīnā uzvarēs komūnisti?

SPĒKU SAMĒRI ČETROS SVARĪGĀKAJOS KAUJU LAUKOS „PAREDZAMĀ NĀKOTNĒ" IESPĒJAMA VALSTS SADALĪŠANA

Pēc sensenas tradicijas Mandžūrijas galvaspilsētā Mukdenā pusdienas laiku pavēsta lielgabala šāviens. Kopš kāda mēneša vairāk nekā miljons cilvēkiem, kas saspiesti pilsētas mūros, liekas, ka pusdienas stundu vēsta vienā laidā — dienu un nakti — jo pilsēta ir gandrīz aplenkta, komūnisti uzbrūk ogļu pilsētai Fušunai, kas apgādā Mukdenu ar elektrību un kurināmo, viņi vairākkārt pārrāvuši dzelzceļa līniju uz Ciencinu un tā nogriezuši pārtikas un papildspēku apgādi, laika apstākļi bijuši tik slikti, ka nacionālistu lidmašīnas nevar pacelties, un piedevām vēl komūnisti vairākkārt iefiltrējušies Mukdenas lidlaukā, lai spridzinātu un bojātu angarus.

Vislielākās rūpes nacionālistiem tomēr rada tas, ka bēgļu pieblīvētajā pilsētā vairs nav iespējams reizē paēdināt vairāk par miljonu civīlistu un karaspēku turklāt. Pat karaspēkam vien krājumi pietiek vēl tikai diviem mēnešiem. Sākušies atsevišķi bada dumpji un ģenerālisims Čangkaišeks personīgi aizliedzis Mukdenas iedzīvotājiem iziet no mājām pēc sešiem vakarā, draudēdams ar nāves sodu.

Pa to laiku Mandžūrijas nacionālistu ģenerāļi nemitīgi apspriežas ar kuņģa audzējiem saslimušā virspavēlnieka Čenčena vadībā. Viņiem jāizšķiras par to, vai nacionālisti vispār varēs noturēt savas pēdējās pozicijas Mandžūrijā. Nankinā kāds augsts nacionālistu valdības ierēdnis „Time" korespondentam īsti ķīniskā veidā izskaidrojis stāvokli šādi: „Divi faktori ir izšķirīgi Ķīnas nākotnei — nacionālās valdības militārais spēks aiz Lielā mūra un ASV palīdzība. Ja abi šie faktori būtu stipri, tad valdība izturēs un ne vien aizsargās atlikušo Mandžūrijas daļu, bet arī atgūs zaudēto. Ja viens no šiem faktoriem izrādīsies vājš, tad valdība joprojām turpinās cīnīties līdz pēdējam. Ja izrādīsies, ka abi faktori vāji, tad būs nepieciešama pilnīga atkāpšanās no Mandžūrijas."

Šis augstais ķīniešu ierēdnis Nankinā, kuras priekšpilsētās nacionālistu karaspēks jau arī rok ierakumus, tomēr nav pateicis, kādi īsti ir šie spēku samēri. Bet, ievērojot to, ka viņš ir uzmanīgs ķīnietis, var pieņemt, ka arī Čangkaišeka valdība vērtē apstākļus tāpat kā neitrāli vērotāji: stāvoklis Mandžūrijā vēl nekad nav bijis tik kritisks. Gandrīz visi novērotāji vienprātīgi atzīst, ka Mukdenas zaudēšana nozīmētu arī visas Mandžūrijas zaudēšanu, jo arī pārējie stratēģiskie centri, kas vēl nacionālistu rokās, ir vai nu aplenkti, vai tieši apdraudēti. Morāliski tas būtu ārkārtīgs trieciens Čangkaišeka valdībai, kas tik daudzkārt apgalvojusi, ka varēs noturēt un noturēs Mukdenu.

„Pravda" jau dzied uzvaras dziesmu Ķīnas komūnistiem un kādā nesen publicētā plašā pārskatā apgalvo, ka komūnisti tagad gūst uzvaras visās frontēs. Nacionālistus vairs neglābšot arī amerikāņu palīdzība. Panākumus komūnisti gūstot ne tikai ziemeļos, bet arī Dienvidķīnā, kur vietējas komūnistu vienības un partizāni, kas sadarbojas ar komūnistiem, esot izplētuši kaŗa darbību līdz pat Kvantungas provinces dienvidu robežai. Arī puse no Hainas salas iepretim Hongkongai, pēc „Pravdas" ziņām, jau esot komūnistu rokās.

Katrā ziņā arī neitrāli vērotāji visi atzīst, ka Ķīnas pilsoņu kaŗš iegājis izšķiršanās stadijā un varot sagaidīt, ka tas izbeigsies „paredzamā nākotnē", kā izsakās „Nouvelles de France".

Kaut arī komūnisti oficiāli par savu gala mērķi pasludinājuši visas Ķīnas „atbrīvošanu", praktiski šī cīņa tagad visvairāk vērsta uz Ziemeļķīnas pārvaldīšanu. Cīņas notiek par milzu apgabalu uz ziemeļiem no Jangtsekiangas jeb Zilās upes. Šo apgabalu savukārt, apmēram uz pusēm, dala Dzeltenā upe. Zilās upes lejejā atrodas trīs ievērojamās pilsētas — Hankova, ko komūnisti apdraud no ziemeļiem un no rietumiem, vecā galvaspilsēta Nankina, kuras tuvumā jau skan kauju krokšnis, un Ķīnas rūpniecības centrs un lielākā osta Šanghajā, kas vēl pagaidām tālāk no kauju centriem. Uz ziemeļiem no Zilās upes atrodas trīs ļoti svarīgi centri — Pekina, ko komūnisti jau vairākkārt ielenkuši, bet līdz šim nav varējuši ieņemt, rūpniecības centrs, osta un dzelzceļu mezgls Ciencina un jau pieminētā Mandžūrijas galvaspilsēta Mukdena.

Ziemeļķīnas aizsardzībai Čangkaišekam ir pavisam 1250 000 vīru. Komūnisti uzbrūk ar 700 000 vīriem. Pašlaik vissvarīgākajā kauju laukā ap Mukdenu, Čangkaišeka ģenerālštāba priekšniekam Čenčenam (slimajam ģenerālim) esot 400 000 vīru pret apm. 320 000 komūnistu. Kaŗa laukā, kas atrodas dienvidos no Mandžūrijas — īstās Ziemeļķīnas provincēs Čaharā, Džeholā un Hupejā pret 60—80 000 komūnistiem cīnoties 230 000 nacionālistu kaŗavīru. Pie Dzeltenās upes 280 000 nacionālistu cīnoties pret apm. 180 000 komūnistiem, kas operē četrās neatkarīgās grupās. Ceturtajā lielo kauju laukā, kam Čangkaišeks veltot vislielāko vērību — pie Zilās upes ap Hankovu nacionālās valdības kaŗa ministram Paičunghsī esot 140 000 vīru pret 80 000 komūnistu.

Kā redzams, visos svarīgajos kauju laukos nacionālistiem ir vairāk kaŗavīru nekā komūnistiem. Kāpēc tad komūnisti gūst panākumus? Ārvalstu novērotāji apgalvo, ka vispirms komūnisti cīnoties ar daudz lielāku dedzību, jo gandrīz visi viņu kaŗavīri esot brīvprātīgie, kas noteikti ticot savas lietas taisnībai, kamēr nacionālistu armijas sen pagurušas un lāga neticot savas vadības nodomiem. Bez tam lauksaimnieciskajā Ziemeļķīnā iedzīvotāju vairākums atbalstot komūnistus, kas savos apgabalos izdarījuši agrārreformu un ar to ieguvuši ārkārtīgas nabadzīgo zemnieku simpatijas.

Arī Čangkaišekam labvēlīgi ārzemnieki, visvairāk daudzie amerikāņu novērotāji, atzīst, ka nacionālā Kuomintanga valdība esot korupcijas saēsta, un Ķīnas dolara inflācijai esot smagas sekas visā saimnieciskajā un militārajā procesā. Korupcija Kuomontangā arī bija svarīgākais iemesls, kamdēļ pārtrūka plānotā plašākā amerikāņu palīdzība, jo vairums amerikāņu politiķu gan atzina, ka palīdzība pret komūnismu ķīniešiem vajadzīga, bet neticēja, ka Kuomintangam dotie līdzekļi patiesi kalpos šim nolūkam.

Savukārt, kā ziņo „New York Herald Tribune" speciālkorespondents Ķīnā, tur pēdējā laikā ārkārtīgi mazinājies arī ASV prestižs. Kopš kaŗa beigām ietekmīgo ķīniešu domas par amerikāņiem esot kļuvušas arvien sliktākas. Vislielāko nepatiku radījušas Amerikā izteiktās domas, ka vajadzētu gan palīdzēt aizsprostot komūnisma vilni, bet pirms tam vajadzētu piespiest nacionālo valdību grozīt tās politiku. Šīs runas, kas dabīgi nepatīkot Kuomintanga piekritējiem, veikli izmantojot arī komūnistu propagandisti, kas pārliecinot arvien vairāk ķīniešu, arī no nekomūnistu vidus, par to, ka ASV politika esot „imperiālistiska". Šim nolūkam komūnisti esot izplatījuši arī baumas, ka amerikāņi samaksai par palīdzību esot nodrošinājuši sev militāras bazes dažādās Ķīnas malās. Par to, ka krievi ar 1945. g. līgumu par dzelzceļu un ostu izmantošanas tiesībām Mandžūrijā praktiski ieguvušas tās pašas privilēģijas, kādas bija cariskajai Krievijai un par to, ka krievu okupācijas kaŗaspēks joprojām nelaiž ķīniešus Dairenas ostās, šie komūnistu propagandisti tomēr nesakot ne vārda.

Katrā ziņā tomēr ir skaidrs, ka Čangkaišeks taisni tagad, kad sākas izšķirējas kaujas, ir visai vājā stāvoklī. No pasludinātā mērķa — galīgi satriekt komūnismu Ķīnā — viņš pašlaik, šķiet, tālāk kā jebkad. No otras puses gan arī šķiet neticami, ka komūnistiem varētu izdoties sasniegt savu mērķi — gāzt Kuomintanga valdību un pasludināt visu Ķīnu par padomju republiku. Visticamākais liekas tas, ka „paredzamā nākotnē" iespējama Ķīnas sadalīšana divās daļās — komūnistiskā Ziemeļķīnā un Mandžūrijā, kamēr Zilās upes leja un Dienvidķīna paliks nacionālistu rokās.

A. Lp.

Pagatavoju dažādus
GUMIJAS SPIEDOGUS.
Pasūtinājumus izpildu 5 dienās. Izsūtu arī pa pastu. **R. Ziriņš:** (13b) Augsburg-Hochfeld, Hochfeldstr. 64. 598)

Piederīgos, radus un draugus meklē **Jēkabs Jankovskis:** (24) Geesthacht, Latvian DP Camp Spakenberg III. (584)

Ansi Romānu meklē **Lilija Kalniņa** un lūdz atsaukties uz māsas **Dzidras Valvades** adresi: (16) Darmstadt, DP Camp Ludwigshöhe, Bl. 15—13. (585)

HALLO ZĒNI! Trīs dzintarzemes meitenes — **Vecākā, Vidējā, Jaunākā** vēlas iepazīties ar sirsnīgiem latvju zēniem. Rakstiet: (13a) Erlangen, Oberst-Drausnick Str. 1, Bl. A. (587)

3 vientuļi zēni Gunārs, Herberts un Rolands vēlas iepazīties ar nopietni domājošām tautietēm no 17 līdz 26 g. v. Vēstules ar biogr. un ģīmetni adresēt: Sold. R. Birzēns, S. P. 50.529, B.P.M. 519. France — T.O.A. — Par. B.C.M. „C" Paris. (565)

4 latviešu zēni Beļģijā no 20—23 g. vēlas nopietnā prec. nolūkā sarakstīties ar latvju meitenēm Vācijā, vecumā no 18—22 g., vēlama ģīmetne. Rakstiet **Fredim, Tedim, Harim, Hugam.** Adrese: Harijs Linde, Cite Lindeman Blok 4, Z. 23. Zolder. Limburg. Belgie. (575)

Latvju zeltenes atsaucieties nopietnā precības nolūkā 6 dzīves jautriem zēniem, kopvecums 133 gadi. Rakstiet **Pēcim, Jēcim, Ansim, Mikam, Vīkam un Frīdim,** lūdz īsu biografiju un ģīmetni. Adrese: Nürnberg 2. Lettenlager „Valka" IV B-42.

Brāli **Gustavu** (Augustu) **Ābolu,** māsu **Laimu Ābolu,** dz. 1920. g. un tēvoču **Aleksandru,** dz. 1892. g. un **Ziedoni Lunči,** dzīv. līdz 1944. g. Rīgā, meklē **Miķelis Ābols:** Oesterreich, Salzburg, Hellbrunn, DP Camp, Bar. 16/6. (596)

3 nopietni domājoši jaunekļi Verners 28 g. v., Konrāds 21 g. v. un Gunārs 24 g. v. vēlas iepazīties ar tautietēm no 18—30 g., neizslēdzot atraitnes un šķirtenes. Saprašanās gadījumā kopējs dzīves ceļš un izceļošana uz citām zemēm. Adresēt **V. Driksnam:** (16) Babenhausen/Hessen, DP Camp 789. (588)

Divi dzīvespriecīgi jaunekļi vēlas iepazīties nopietnā precības nolūkā ar 20—27. g. v. tautietēm. Rakstiet **Ārijam un Vilim:** (20) Unterlüss bei Celle, 10. DP A. C. S., Midenerstr. Nr. 49. (581)

Trīs latviešu kaŗavīri vēlas iepazīties ar īstām latvju meitenēm. Esam no 21—25 g. v. Ja vēlaties iepazīties, rakstiet **Lielajam, Vidējam, Mazajam.** Būtu vēlama fotografija. Rakstiet uz nr. 2767. S. P. 50529, B. P. M. 519, T. O. A., Par B. C. M. „C", Paris, France. (580)

Divi dzīvespriecīgi jaunekļi vēlas iepazīties nopietnā precības nolūkā ar tautietēm. Vecums no 18—26. g. Rakstiet **Rūdolfam un Spodrim:** (20) Unterlüss bei Celle, 10. DP A. C. S. Midenerstr. 49. (582)

Kur esi Tu, mans ilgu tēls sen meklēts, bet vēl neatrasts? Latvju zēni tuvu un tālu, ar jums vēlas iepazīties nopietnā nolūkā 2 sirsnīgas latviešu meitenes — **Ziga** 23 g. un **Juta** 25 g. **R. Liepa:** (16) Hanau/M., Uferstr. 2, bei Kröcher, USA Zone, Germany. (590)

Tautietes, kuŗām apnikusi vientulība, atsaucieties 4 latviešu kaŗavīriem — 27 g. v. **Francim** (M-le 1928), 23 g. v. **Kārlim** (M-le 1842), 23 g. v. **Miķelim** (M-le 2840) un 21 g. v. **Laimonim** (M-le 2428). Vēlama fotografija. Adrese: M-le 1928, M-le 1842, M-le 2840, M-le 2428. SP. 50.529. BPM. 519. France — TOA. Par BCM „C", Paris. (591)

Dzimtenes meitenes, ja vēlaties iepazīties ar staltiem latvju zēniem, kopv. 210 g., tad rakstiet **Jurim, Viesturam, Otokaram, Gaidulim, Marģerim, Ērikam, Moricam, Bērtulim, Sprīdītim** un **Supersakso:** (24b) Alt-Erfrade, Post Blunk ü. Bad-Segeberg, Latvian Agricult. Training School, R. 14. (592)

Divi jautri zēni vēlas iepazīties nop. precības nolūkā ar tautietēm līdz 28 g. v. Lūdzu rakstiet, klāt pieliekot ģīmetni, **Pēterim un Alfredam:** (20) Wolfburg, Kr. Gifhorn, Hesslingen, Trans. Camp. B 2b, Z. 13. (593)

Vēlos iepazīties ar tautietēm līdz 22 g. v. Lūdzu rakstīt, klāt pieliekot ģīmetni, **Stendim:** (14b) Kressbronn a./B., Gasthaus z. „Engel". (594)

Kapteiņa A. P. Bernharda krustdēlu, dzīvoja Pārdaugavā, strādāja Latvijas bankā un atvests uz Vāciju ar „Izaru", lūdz atsaukties **Anna Stunda:** (13a) Nürnberg 2, DP Center „Valka". (595)

Meitenes, ar Jums vēlas iepazīties ducis jautru zēnu — Viesturs, Džims, Bumbulis, Osvalds, Imants, Kārlis, Oto, Aleksis, Alis, Leo un Jūrnieks. Adresēt **A. Medinskim:** Hemingford Park Hostel, England. (597)

Pieci dzīves priecīgi latviešu zēni, kopvecumā 150 g., vēlas nopietnā precības nolūkā iepazīties ar tautietēm no 18—30 g. v. Jūsu pagātne mums mazsvarīga, bet Jūsu garums nevarētu būt mazāks par 1,60 cm. Vēstules adresēt **Paulim** (175 cm), **Reinim** (176 cm), **Jānim** (178 cm), **Ērikam** (177 cm) un **Voldemāram** (175 cm): (16) Giessen/Lahn, 4054 Lab. Supr. Co, Licherstr. 106. (599)

Meklēju savus piederīgos **Annu, Ādolfu un Haraldu Mačus** kā arī paziņas: (13a) Schwabach bei Nürnberg, Rittersbacherstr. 8. **Arvēds Mačs.** (452)

PASTMARKAS

Retumi no Latvijas:	RM.
Latvija-Afrika 26/30	4.500.—
Rīgas atbrīvošana 27/29	245.—
Rainis 153/58 B	310.—
Igaunijas:	
Lidpasts 43/45 A	1.200.—
Caritas 1937 126/29	255.—
Lietuvas:	
Voitkus 88	1.900.—

Krājumā arī lētās serijas.
Cenu rādītājus izsūta un pasūtinājumus pieņem (573)
A. un V. Lapiņi
(16) **Fulda,** Konstantin Kaserne,
(16) **Weilburg/L.,** Niedergasse 18.

UZMANĪBU PASTMARKU KRĀJĒJI!

Vēlos mainīt ar tautiešiem Vācijā, kā arī ārzemēs, Latvijas (arī lidpasta), Vācijas uc pastmarkas. **Vilis Kristofs:** (13a) Nürnberg, Zeppelin Str. Nr. 108. (559)

ATVAINOJUMS

Lūdzam godājamos abonentus piedot, ka nedēļas laikraksts „Dzīve", technisku pārkārtojumu aizkavēšanās dēļ spiestuvē, sāks iznākt nevis janvārī, bet februārī. (598)
Apgāds **„Papardes Zieds"**

Tautietes! Ja Jums netrūkst drosmes iepazīties nopietnā precības nolūkā ar diviem jautriem klaidoņiem, ar kuŗiem vēlētos kopīgi emigrēt, tad rakstiet: (13a) Hersbruck, DP Post Office Nr. 1313 u. Nr. 142. (583)

†

27. janvārī 1948. g. slēdza uz mūžu savas acis Gautingas DP sanatorijā pie Minchenes

Jānis Mežulis,

dzimis 1927. g. 1. jūlijā Rīgā, apbedīts š. g. 30. janvārī Gautingas kapsētā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
Gautingas sanatorijas tautieši.

Izira mūžs, izira ilgas
Redzēt dzimtenes debesis zilgas . . .

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā RM. 7.— mēnesī — ar „Atpūtai", kas iznāk reizi nedēļā — RM. 9.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM. 6.— mēnesī par eks., bet ar „Atpūtai" RM. 8.— par eks. Sludinājumu maksa: RM. 3.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi pa puscenu, bet ne mazāk ka RM. 6.— par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.